

Від автора

Шановні країни! Важко віднайти у рідній мові одне коротке і точне слово, яке б розкривало суть поняття «успіх». Для одного – це кар'єра, для другого – сім'я, а для третього – творчість. Толковий словник С. Ожегова стверджує, що «успіх – це удача в досягненні чого-небудь, суспільне визнання, добрі результати в роботі». Психолог Ю. Лотоцька переконана, що «успіх – це не гроші і не щастя, а самореалізація в будь-якій сфері». То ж, щоб досягти успіху, людина, передусім, має бути професіоналом, майстром справи, вміти вибудовувати стратегію її розвитку, володіти певною харизмою і, обов'язково, її супутником має бути удача. «Шість складових до успіху, - як вважає В. В. Меннігер, - це щирість, особиста цілісність, скромність, ввічливість, мудрість і милосердя»

Герої цієї книги – наші сучасники, яких автор добре знає особисто вже не одне десятиліття, - люди, які досягли реального успіху в житті, творчості й у сфері адміністративно-управлінської діяльності.

Життєпис кожного з них, їх шлях до успіху можуть слугувати сюжетом для захоплюючої і, головне, корисної і повчальної для юних, та і не тільки для них, книги. Так воно певне і буде. Автор, який започаткував на Полтавщині новий напрямок досліджень – адміністративне краєзнавство, уже працює над створенням серії таких книг під робочою назвою «Історії успіху». Пропоноване Вам видання - це, по суті, «перша ластівка» майбутньої серії.

Читайте з задоволенням і користю для себе. І пам'ятайте – щоб досягти успіху, потрібно, насамперед, навчитися жити у злагоді з самим собою та іншими людьми.

Доктор з державного управління, кандидат історичних наук, професор кафедри менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» Ігор КОЗІЮРА.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»
ГО «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»

Ігор Козюра

Формула успіху

УДК 94(447.53)
ББК 63.3 (4 Укр - 4 Пол)
К 59

К 59 Козюра І. В. Формула успіху [Текст] / І. В. Козюра. – Лубни :
Інтер Парк, 2017. – 88 с.

У книзі, автором якої започатковано новий напрям у галузі державного управління та місцевого самоврядування – адміністративне краєзнавство, невід’ємною складовою якого є історична біографістика, подано підбірку нарисів про сучасників-краян, які досягли успіху в житті, творчості, громадській і управлінській діяльності.

Видання, що поєднує науковий доробок і краєзнавчі здобутки, розраховане на науковців, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, викладачів, студентів, аспірантів і докторантів. Цікавим і корисним воно буде і для масового читача.

ISBN

© Козюра І.В.
© Інтер Парк, оформ.

ЗМІСТ

Від автора.....	4
Науковець і громадянин.....	5
Найкращий міський голова України.....	10
Гордість рідного краю.....	18
Лідер.....	26
Хлібодар.....	34
Лікар, поет, громадський діяч.....	42
Учитель учителів.....	49
Успішний менеджер.....	55
Благодійник.....	62
Добрий господар.....	68
Філософ, інтегратор, експерт.....	74
Про автора.....	82
Література.....	86

концепцій, зокрема, Державної програми використання відходів виробництва і споживання (1997 р.), Державної програми проведення досліджень з державного управління та місцевого самоврядування до 2004 р. (2002 р.), Концепції сучасної державної кадрової політики України (2005 р.), в численних аналітичних дослідженнях та експертизах за завданням Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, в низці науково-дослідних робіт на замовлення Мінекономіки України, Мінприроди України, МНС України, Головдержслужби України, в роботі Центру розвитку і реконструкції економіки при Кабінеті Міністрів України, Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції України, в навчальному процесі Національної академії державного управління при Президентові України та її Інституту підвищення кваліфікації керівних кадрів, Академії муніципального управління, Інституту політичних наук. Ці результати широко оприлюднені на численних міжнародних та вітчизняних конференціях, слуханнях, симпозіумах, семінарах, «круглих столах». За наукового консультування та під науковим керівництвом В. Д. Бакуменка 8 докторів та 11 кандидатів наук захистили дисертації з державного управління.

В. Д. Бакуменко нагороджений численними державними та відомчими нагородами і відзнаками. Йому присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки та техніки України» (2009 р.), він нагороджений медаллю «В пам'ять 1500-річчя Києва» (1982 р.), «За сприяння Збройним силам України» (2011 р.), нагрудним знаком Міносвіти України «За наукові дослідження» (2006 р.), нагрудним знаком «Державна служба України» «За сумлінну працю», нагрудним знаком Київського міського апарату Ради національної безпеки і оборони (2005 р.), ВАК України (2009 р.), Київського міського голови (2004 р.), Національної академії державного управління при Президентові України (2002 р.), Академії муніципального управління (2013 р.). За вагомий особистий внесок у розвиток наукової та освітньої галузей державного управління та розбудову Інституту проблем державного

Науковець і громадянин

Бакуменко Валерій Данилович - відомий український вчений, доктор наук з державного управління, професор, заслужений діяч науки і техніки України, державний службовець 2 рангу, Почесний доктор Національної академії державного управління при Президентові України, член експертної ради МОН України з державного управління, кількох міжнародних академій наук, низки редколегій вітчизняних та міжнародних фахових

видань з державного та публічного управління.

Зробив вагомий внесок у розвиток теорії та методології державного управління. Заснував українську наукову школу креативного державного управління, що поєднує під його науковим консультуванням та керівництвом багатьох знаних та молодих вітчизняних вчених, зокрема, докторів наук з державного управління: Грицяк Н. В., Кравченка С. О., Руденко О. М., Іванову Т. В., Шпачука В. В., Козюру І. В., Чалу Н. Д., Слагіна В. П., Попова С. А., кандидатів наук з державного управління: Губу О. П., Кушнір М. О., Краснейчук А. О., Зайцева В. М., Супруна В. О., Рибчинську Л. В., Башлатову В. М., Кормілецького О. М., Козака В. М., Власенко О. С., Михайлова Л. О., Белоусова О. В., Червякову О. В., Штурхецького С. В., Цедік Л. Г.

Син воїна-фронтовика Данила Бакуменка, однокурсника і бойового побратима Олеса Гончара, разом з яким той, в перші ж дні війни, став бійцем-добровольцем студентського батальйону Харківського університету, а потім, пройшовши вогняними шляхами Другої світової, увійшов до когорти відомих українських поетів повоєнних років (ім'ям Данила Бакуменка названа одна із вулиць «малої батьківщини» козацького роду Бакуменків

містечка Дергачі на Харківщині), Валерій Данилович прожив життя гідне пам'яті свого батька.

Народився В.Д. Бакуменко 28 вересня 1945 року. З 1969 по 1979 рік після закінчення з червоним дипломом Київського політехнічного інституту працював на наукових посадах в Інституті кібернетики ім. Глушкова та Інституті електродинаміки Академії наук УРСР. З 1979 по 1991 рр. очолював кафедру в Інституті підвищення кваліфікації керівних працівників та спеціалістів Міністерств автоматизації та приладобудування СРСР, а з 1991 – займав посаду проректора з навчальної та наукової роботи Київського інституту післядипломної освіти.

У 1992-1994 роках – експерт, завідувач сектору, завідувач відділу в першому складі Ради національної безпеки при Президентові України (тоді структурний підрозділ Адміністрації Президента України). у 1994-1996 рр. обіймав посаду заступника директора Центру розвитку і реконструкції економіки при Кабінеті Міністрів України. з 1996 року – начальник управління наукових досліджень Української академії державного управління при Президентові України. в 2001 р. захистив докторську дисертацію на тему «Теоретико-методологічні засади формування державно-управлінських рішень» за спеціальністю 25.00.01 – теорія та історія державного управління.

З 2002 р. – директор створеного за його ініціативою Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування Національної академії державного управління при Президентові України.

З 2006 р. працює в Академії муніципального управління на посаді професора наукової роботи, завідує кафедрою державного управління та місцевого самоврядування.

Діяльність В. Д. Бакуменка характеризується значними досягненнями у галузі науки державного управління, у науково-організаційній роботі, у підготовці наукових кадрів, широко відома науковій громадськості, має міжнародне визнання.

В. Д. Бакуменком закладено основні теорії формуван-

ня державно-управлінських рішень. Започатковано системні дослідження та створено школу з креативного державного управління, проведено ґрунтовне оцінювання, виділено проблеми та надано пропозиції і рекомендації щодо політичного та адміністративного реформування в Україні, розвитку політичної та соціально-економічної ситуації, а також євроінтеграційних процесів. Запропоновано шляхи та методи вирішення низки проблем екологічної безпеки та економіки природокористування в Україні, зокрема, розроблено та впроваджено сучасні підходи до використання відходів виробництва та споживання, а також подолання наслідків Чорнобильської катастрофи. До 1979 р. займався моделюванням енергетичних та інженерних систем, що знайшло відображення у більше 40 наукових працях, 21 авторському свідоцтві на винаходи та захищеній кандидатській дисертації (1975).

Науковий доробок В. Д. Бакуменка складає більше 500 наукових та навчально-методичних праць, переважно в галузі державного управління та місцевого самоврядування. За його ініціативи та активної участі в Національній академії державного управління при Президентові України започатковано систематичне видання енциклопедичної літератури та монографій з різних аспектів державного управління. Зокрема, Енциклопедії державного управління. Енциклопедичного словника з державного управління Енциклопедичного словника з євроатлантичної інтеграції України. Він є автором та співавтором 13 монографій, базового підручника з державного управління та багатьох інших наукових і навчальних видань.

Результати наукової діяльності В. Д. Бакуменка відображені у 28 звітах по зареєстрованим науково-дослідним розробкам, більшість з яких виконані під його науковим керівництвом. Вони широко втілені у практику державного управління та місцевого самоврядування, зокрема, при розробці законодавства України, проектів нормативно-правових актів Президента України та Кабінету Міністрів України, державних програм і

Місто Білого Ангела. Кілька років тому, щоб на власні очі побачити життя міста-супутника Чорнобильської АЕС, познайомитися з його мешканцями і зібрати документальний відео- та фотоматеріал, підсилений особистими враженнями для створення книги «Відлуння Чорнобиля» та відеофільму «Чорнобиль: 20 років по тому» ми, на запрошення В. П. Удовиченка, відвідали Славутич, побували на Чорнобильській АЕС, в «мертвому» місті Прип'ять, Чорнобилі та в зоні відчуження.

Знайомство з містом розпочали, як і належить, з його очільника. Цікаво, що наш «діалог» розпочався навіть раніше ніж ми увійшли до кабінету мера, на дверях якого побачили одну єдину, але дуже красномовну табличку: «Дякую, що Ви звернулися до мене українською мовою». А потім, уже в ході бесіди, були просто вражені його невичерпною енергією і ентузіазмом, помноженим на високий інтелект, комунікабельність і палку любов до рідного краю. Так, як він, говорити про Славутич має право лише людина, яка віддала йому всі свої сили і знання, своє серце і здолала на чолі міської громади нелегкий, більш ніж 20-річний шлях надій, сподівань, тривоги, пошуків і здобутків.

«Будівництво міста Славутич після Чорнобильської трагедії стало новим маленьким паростком, свідченням продовження життя – розповів міський голова. Якщо Прип'ять – поразка всього світу, то Славутич – символ відродження і надії. Вся, більш ніж 20-річна історія Славутича пройшла у мріях, тривозі, пошуках здавалося б безвихідних ситуацій. Адже протягом всього часу існування міста в тій чи іншій формі поставало питання: бути чи не бути? Розбудувати місто чи покинути його напризволяще? Чи варто його розвивати, коли прийнято рішення про закриття ЧАЕС?

Можна було б все залишити на рівні розмов. Але я переконаний, що якби так трапилося і експлуатацію станції не довели б до логічного завершення, і не було б вироблено стільки електроенергії, то невідомо, щоб взагалі відбувалося в зоні ЧАЕС, хто б там працював і скільки б це коштувало для здоров'я

управління та місцевого самоврядування йому присвоєно звання «Почесний доктор Національної академії державного управління при Президентіві України» (2005 р.). За увагу до церковних заслуг. Нагороджений орденом Української православної церкви «Рівноапостольного князя Володимира» II ступеня (2010 р.).

В. Д. Бакуменко багато часу приділяє експертній роботі у відповідних комісіях з державного управління МОН України, в громадських радах МНС України, Мінрегіонбуду України, Головдержслужби України. Є членом вчених рад Національної академії державного управління при Президентіві України, її Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування, Академії муніципального управління, головою та членом кількох редколегій наукових фахових видань України та зарубіжжя з державного та публічного управління, дійсним членом трьох міжнародних і двох вітчизняних громадських академій наук.

Особисто я щиро вдячний долі за те, що вона надала мені змогу добре і близько знати цю високопрофесійну, працьовиту, відповідальну, щиру і творчу людину, входити до когорти учнів В. Д. Бакуменка, майже 10 років працювати пліч-о-пліч з ним, очолювати в інституті проблем державного управління і місцевого самоврядування Національної академії державного управління при Президентіві України, директором якого він був, відділ місцевого самоврядування і регіонального розвитку. За його безцінну допомогу в роботі над докторською дисертацією і мудру підтримку далекоглядного керівника-наставника я буду завжди вдячний йому. Адже, як вірно стверджують слова відомої пісні:

«Да разве сердце позабудет
Того, кто хочет нам добра,
Того, кто нас выводит в люди,
Кто нас выводит в Мастера!»

Найкращий міський голова України

«Візитка»: Удовиченко

Володимир Петрович – Славутицький міський голова, голова Координаційної ради Фонду сприяння місцевому самоврядуванню України, Президент Всеукраїнського громадського об'єднання «Клуб мерів», представник України в Конгресі місцевих і регіональних влад Ради Європи, доктор економічних наук, професор, лауреат Державної премії в галузі

науки і техніки та міжнародної премії ім. В.І. Вернадського.

Життєпис. Володимир Петрович Удовиченко народився 30 квітня 1950 року в селі Білогородці на Київщині в українській родині, де традиційно цінували землю, людей, працю, у шанобі були віра, культури, освіта. У 1972 р. закінчив Київський автодорожній інститут за спеціальністю «інженер шляхів сполучень», та здобув вчений ступінь кандидата наук. У 1999 році захистив докторську дисертацію та тему: «Організаційно-економічний механізм соціального розвитку регіону в умовах формування ринкових відносин», яка безпосередньо пов'язана з проблемами регіонального розвитку держави.

Трудовий шлях почав з майстра, виконроба шляхового будівництва. Потім – начальник будівельного управління, головний інженер тресту «Київшляхбуд-1» Міншляхбуду України, заступник голови організаційного комітету Київського облвиконкому по місту Славутич. Водночас, у 1991 році успішно закінчив Міжнародну школу бізнесу за спеціальністю «зовнішньоекономічна діяльність підприємства», стажувався на фірмах ФРН.

З 1990 року шість разів поспіль обирався на посаду Славу-

тицького міського голови. Його діяльність на посаді міського голови – успішна та ефективна, адже його власна доля тісно сплелася з долею міста. Розбудову Славутича – символу відродження та надії – він вважає справою власного життя.

Діяльність Володимира Петровича на посаді голови Славутицького міського голови спрямована на забезпечення високої якості послуг, що надаються мешканцям міста.

Успіхи в цій справі – непересічні: 2008 року Славутич став володарем сертифікату EFOM «Визнання досконалості в Європі-5». Крім того, під керівництвом Володимира Удовиченка місто стабільно перемагає на Всеукраїнському конкурсі з благоустрою міст та селищ, отримало перший сертифікат міста-лабораторії. З ініціативи міського голови у Славутичі реалізується програма Всесвітньої організації охорони здоров'я, «Міста здоров'я». А за вирішення питань екологічної реабілітації території та збереження природи Славутич нагороджено золотою медаллю Міжнародного руху «Екофорум за мир».

У своїй діяльності міський голова спирається на громаду: з 1996 року в Славутичі діє Громадська рада з розвитку міста, а з 2002 року працює Молодіжна рада «Майбутнє Славутича». Завдяки перемозі у Всеукраїнських конкурсах проектів та програм розвитку місцевого самоврядування у 2003-2008 роках значні кошти додатково залучено до міського житлово-комунального господарства. До того ж Славутич разом з містами Кам'янець-Подільський, Бердянськ та Львів став ініціатором створення Асоціації «Енергоефективні міста України».

Досвід роботи міського голови Володимир Удовиченко узагальнив у понад 60 наукових працях, серед яких монографії та «Абетка міського голови».

За сумлінну та самовіддану працю Володимир Петрович нагороджений орденом «За заслуги» I, II та III ступенів, орденом Ярослава Мудрого V ступеня, багатьма іншими медалями та почесними відзнаками, серед них і міжнародними.

Одружений, має сина й доньку.

тровичу Удовиченку:

- «Закликаю вас: зламайте в собі елементи слабкості, байдужості, корисливості і чесно, морально підготуйте себе до влади, попросіть влади і довіри у людей, переконайте їх самовідданою, справедливою, енергійною працею змінити ситуацію на краще. Ви станете найщасливішою людиною в світі».

- «Незаперечною істиною є те, що жодна людина не може бути порівняна ні з ким і ні з чим, і тому воля її ніким, окрім неї самої не може бути обмежена – всі люди рівні в своєму прагненні до щастя та благополуччя незалежно від того, як вони самі для себе це щастя та благополуччя уявляють.

Права людини первинні по відношенню до неї суспільства, останні мають цінність тоді, коли відповідають першим».

- «Важливим є розуміння беззаперечної істини: влада існує для людей, а не люди для влади. Їм відходити від неї ні на крок, ні на мить. Влада для того, щоб саме через плідну, доброзичливу діяльність, досягти конкретних практичних результатів, які мають постійно вдосконалювати, поліпшувати життя людей, підвищувати його якість».

- «Найбільш відповідальною посадою є посада голови як головного виконавця волі територіальної громади.

Запам'ятайте раз і назавжди – авторитет, насправді добре ім'я не залежить від твоєї посади і становища. Лихої слави набутти легко, відмитись від неї важко. Треба знати, усвідомити і бути готовим до того, що все життя кожної людини складається із злетів і падінь. І потрібно навчитись не перебільшувати значимості злетів і мужньо сприймати падіння і негаразди».

- «Справи говорять голосніше, аніж слова».

Благословення метра: «Звернення до колег – нинішніх і майбутніх»

Життя кожного з нас – це великий, складний творчий процес постійного пошуку, спрямований на створення мрії, якогось плану, проекту та їх реалізацію.

людей, для генофонду України.

Ми вели наполегливу боротьбу за виживання Славутича, за його розбудову, за завершення наміченого. Сьогодні історія підтвердила правильність нашої стратегії розвитку міста та виконання його важливої функції. Адже роботи в Чорнобильській зоні залишилося не менше, ніж було зроблено за минулі роки, і її виконують у складних умовах психологічного напруження та радіоактивного забруднення люди-професіонали, які повинні мати певні умови життя. Славутич може продовжувати свою історію в плані розвитку атомної енергетики як науково-практична база, з використанням того інтелектуального потенціалу, який пройшов велику школу на ЧАЕС.

Переконаний, що Славутич буде завжди відповідати своїй славній назві, яка з'явилася на карті України, Європи, Світу 20 років тому, коли було закладено перший камінь у розбудову нашого міста»

У процесі знайомства із Славутичем, щирого і відвертого спілкування з його мешканцями, людьми різного віку, і різних професій, ми переконалися, що всі вони просто закохані в рідне місто, громада якого сповідує просту і водночас високу філософію: Славутич – наш дім! Зробимо його найкращим, найзатишнішим, найчистішим!»

Наведемо лише кілька красномовних штрихів на підтвердження цієї тези:

- Славутич – місто-супутник ЧАЕС, наймолодше місто України, середній вік жителів міста – 29 років. Третина населення – діти. Народжуваність у місті втричі перевищує смертність, що є унікальним для сучасної України.

- Хоча Славутич розташований всього за 50 км на схід від ЧАЕС і за 20 км від кордону Зони відчуження, рівень радіації не перевищує тут норми. У Славутичі, як і в Києві, він складає 10-12 м/крон, а кількість шкідливих викидів в атмосферу значно нижча за середньо-українські показники.

- Згідно з рейтингом українських міст Інституту реформ,

Славутич займає друге місце в Україні за підсумками соціально-економічного розвитку. Високий рівень добробуту населення пов'язаний з великою заробітною платою та хорошими пенсіями атомників.

- Славутич залишається містом монопрофільним, головним його підприємством ще довго буде Чорнобильська АЕС. Водночас молоде покоління працює на великих підприємствах міста: Кронпарку, Атомремтехсервісі, Київхлібі, Латекс Палері та деяких інших. У Чорнобильській зоні є ряд підприємств МНС, лабораторії по вимірюванню дії радіації, співробітники яких живуть у Славутичі.

- Славутич з його самотньою архітектурою, населенням і емоційною обстановкою часто називають вітчизняним Діснейлендом. Місто має неповторну ауру, яка зачаровує. У його будівництві, свого часу, брали участь архітектори і будівельники Азербайджану, Вірменії, Грузії, Естонії, Латвії, Литви, Росії та України, які спорудили «свої квартали» з урахуванням національних традицій, перетворили місто на архітектурний музей під відкритим небом.

- Діти – пріоритет місцевої влади, майбутнє Славутича. До їх послуг 4 загальноосвітні школи, де навчається близько 6 тисяч дітей. Центр професійного розвитку з 9 ліцензованими програмами (комерсант офісу, секретар-референт, оператор ЕОМ та ін.), 8 дитячих садочків, господарями яких є понад 8000 дітлахів. Дитяча школа мистецтв – повнокомплектний мистецький навчальний заклад, у якому на 5 відділеннях навчаються близько 850 учнів. А також ДЮСШ. До послуг малечі 5 оздоровчо-спортивних комплексів, стадіон, кінноспортивна школа та яхтклуб. Загальноміська дитяча організація налічує 1600 учнів молодших класів і носить назву «Світлячки Славутича».

Про все це більш широко і детально ми розповіли потім на сторінках книги «Відлуння Чорнобиля», до якої увійшли також матеріали про відвідування ЧАЕС, Прип'яті і Чорнобиля і Зони відчуження. Повністю виконавши заплановану програму візиту,

ми знову зайшли пізнього вечора до кабінету мера. Щоб щиро подякувати йому за гостинність, дієву допомогу і підтримку. Володимир Петрович у цей час, щойно закінчивши чергову нараду, працював з численними паперами, які нагромадилися за останні 2-3 дні. Тож, щоб не відбирати у нього часу, ми щиро і сердечно подякували йому за допомогу і підтримку. Міцно потиснули одне одному руки на прощання.

Над робочим столом у міського голови – герб міста. На гербі Славутича – святий архістратиг Михайло, наче з висоти своєї благословляє славутичан, гарантуючи їм не лише безпеку, а й розквіт рідного міста, можливість народжувати і рости щасливих дітей. А поруч – текст гімну міста:

«Доля нас тут разом звела,
Воля неба на те була
Опустило свої крила
Місто Білого Ангела.

Тут судилося звести нам,
Місто дружби й світлої краси, наче храм
Білий Ангел Славутич – символ світлого дня –
Білий Ангел Славутич – ти надія моя».

Пряма мова. У вагомому творчому доробку В. П. Удовиченка особливе місце посідає науково-публіцистичне есе «Абетка міського голови». На його сторінках автор взяв собі за мету поради, допомогти усім, хто зробив свій вибір на користь трудової діяльності в органах місцевого самоврядування, підказати їм шлях до успіху, і водночас, підняти інтерес і зацікавленість читачів щодо важливості досягнення результатів соціальної, політичної і економічної ефективності в процесі функціонування і розвитку цієї адміністративно-політичної інституції.

Слово незмінному очільнику міста Славутич з дня його заснування, кращому міському голові України – Володимирі Пе-

лучився до редагування газети «Харківський університет», де часто з'являлися його замітки (іноді за псевдонімом Р. Русланов).

Закінчивши університет без жодної четвірки був рекомендований до аспірантури. Після її закінчення і успішного захисту кандидатської дисертації працював старшим викладачем, а потім деканом по роботі з іноземними студентами в рідному вузі. Досвід організаційної, викладацької та наукової роботи став підґрунтям для рекомендації Р. Я. Пирога на відповідальну організаторську роботу до Києва.

Динамічні перебудовні процеси вимагали нових підходів до висвітлення складного історичного минулого, відкриття архівів, публікації джерел. Руслан Якович очолив колектив упорядників збірника «Голод 1932-1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів» (1990 р.). Значення цього видання важко переоцінити: воно стало першою фундаментальною публікацією архівних документів про одну з найтрагічніших сторінок української історії. Це був справжній прорив в усвідомленні причин, перегину і масштабів Голодомору, початок і потужний імпульс того археографічного феномену, який нині обраховується сотнями документальних публікацій і становить непохитне джерельне підґрунтя досліджень болючої теми.

З кінця 1980-х років Р. Я. Пиріг почав серйозно досліджувати життя та діяльність М. С. Грушевського. Опублікував серію статей в «Українському історичному журналі», інших періодичних і серійних виданнях, а згодом видав монографію, присвячену останньому десятиліттю життя видатного історика. У 1994 році захистив на цю тему докторську дисертацію.

Після здобуття Україною незалежності, у жовтні 1991 року його призначили директором Центрального державного архіву громадських організацій, згодом він став членом Колегії Головархіву, Головою ради директорів центральних державних архівів. Р. Я. Пиріг – один із засновників і член першого Правління створеної 1991 року професійної організації – Співки архівістів України, він входив до колективу розробників першої редакції

Переважно більша частина активного життя проходить у трудовій діяльності. І це природно. І від того, як вдало ви обережете професію, напрямок, суб'єкт своєї праці залежатиме і кінцевий результат. Від цього залежить чи буде щасливим, само реалізованим у середовищі політичних проблем, які постійно підстерігають вас. Найбільша складність і засторога у тому, що все це стосується не тільки вашого особистого життя, а здебільшого життя багатьох, навіть незнайомих вам громадян, у яких, може, лише на вас залишились останні сподівання, остання надія.

Усвідомте це, перейміться тим, відчуйте їх біль. Така ваша місія, доля, такий власний вибір.

Опанувати цю професію, цю сферу діяльності – без перебільшення означатиме опанувати мистецтво життя, як по-казник вашої майстерності і досягнень.

Хай вам у цьому щастить і допомагає Всевишній».

Гордість рідного краю

Пиріг Руслан Якович – дослідник політичної історії України, національної біографістики, архівознавець, джерелознавець, історіограф, академік Української академії історичних наук, заслужений діяч науки і техніки України. Його авторитет серед українських вчених-істориків і архівістів, краєзнавчого загалу є незаперечним. Адже Р. Я. Пиріг був одним із перших вчених, який на рубежі тисячоліть своєю

наполегливою працею заклав міцний документальний фундамент для правдивого і чесного вивчення науковцями вітчизняної історії, зробив доступним для дослідників секретні матеріали спецхоронних архівів радянської доби, повернув нащадкам сотні імен незаслужено призабутих історичних діячів, які свого часу стали жертвами незаконних сталінських репресій, а їх долі і внесок в історію України були викреслені з цієї історії і протягом десятиліть старанно замовчувалися.

Доля не встеляла життєвий шлях Р. Я. Пирога килимовими доріжками. Історія його успіху, як людини і вченого – у невтомній, наполегливій і чесній щоденній праці. Він чудово розумів, що як зазначив Морва Коллінз: «Успіх не прийде до Вас. Ви самі повинні дійти до нього».

Руслан Якович Пиріг народився у м. Львів у родині військовослужбовця в переддень війни. Уже перші години Другої світової вкарбувались трагічною сторінкою в життя родини. 23 червня 1941 р., під час бомбардування міста загинула дворічна сестра Людмила. Матусі Марії Павлівні з крихітним Русланом на руках вдалося дістатися до рідних на Полтавщину, де й перебули окупацію. Восени 1943 року на фронті загинув батько Яків Пе-

трович. Лише за кілька років по війні вдалося в сільраді отримати свідоцтво, в якому день народження хлопчика записали 30 червня, а місцем народження дідівське село Супротивна Балка Новосанжарського району.

Тут, у полтавській глибинці, на щедрих решетилівських чорноземах пройшли дитячі та юнацькі роки Руслана. Навчався в Шевченківській семирічці, а потім у Миколаївській середній школі, поєднуючи навчання з роботою по господарству і працею в колгоспі. Втім, учився хлопчик легко й зацікавлено. Закінчивши школу з медаллю, вступив до Полтавського медичного училища. Роки навчання пролетіли швидко і незабаром молодий фельдшер уже працює у селах Новосанжарського та Решетилівського районів. Потім пройшов добру школу військового гарту у частині спеціального призначення в 1961-1964 рр. Як сержант-розвідник опанував основні види тогочасної стрілецької зброї, парашутну й підривну справи.

По закінченню служби вступив на історичний факультет Харківського державного університету ім. О. М. Горького. У якому, завдяки відмінному навчанню і активній участі в громадському житті навчального закладу, дуже швидко завоював незаперечний авторитет і став очільником і визнаним лідером університетської молоді. «Руслана знає кожен студент університету як комсомольського ватажка. Є чого повчитися у колишнього воїна: нелегко поєднувати відмінне навчання з такою великою громадською роботою» писала про нього університетська малотиражна. Фактично студент мав статус вільного слухача, але ніколи не пропускав лекцій професорів А. П. Ковальського, С. М. Королівського, К. К. Шияна, І. К. Рибалки. Саме в ті роки зацікавився науковою роботою. Хоч часу завжди бракувало, брав активну участь у студентському науковому гуртку. Наполегливо працював у архівах. Йому вдалося навіть дістатися до спецхрану Книжкової палати УРСР і підготувати працю про українську партію боротьбистів. Ця робота посіла перше місце й отримала премію на республіканському конкурсі. Водночас Р. Я. Пиріг до-

ертанту і ведучи з ним конструктивний діалог «на рівні», ненав'язливо підштовхувати до самостійного творчого пошуку.

У червня 2002 р. Р. Я. Пиріг приймає нелегке, але цілком важене і усвідомлене рішення залишити державну службу. Своє бажання мотивував у заяві до Президента України. Водночас, у листі до колег-архівістів підкреслив: «Для керівника надзвичайно важливо піти вчасно. Тому думаю, що цей крок ви оціните як вчинок. Свої подальшу плани пов'язую з науково-педагогічною роботою. Буду радий, якщо мій досвід та інтелект ще прислужать архівній справі».

У вересні 2002 р. Р. Я. Пиріг стає головним науковим співробітником відділу історії Української революції 1917-1921 років Інституту історії України НАНУ України. Прихід вченого до провідної профільної академії установи не був випадковим. Адже ще з початку 1980-х років з колективом інституту його пов'язували тісні службові і наукові зв'язки. Багато років він є членом редколегії «Українського історичного журналу», брав участь у низці спільних публікаторських проектів, нарешті, саме тут захистив докторську дисертацію. Головні дослідницькі зусилля Р. Я. Пиріг зосередив на вивченні одного з складних, контроверсійних періодів Української революції 1917-1921 рр. – гетьманату Павла Скоропадського. Вагомий науковий доробок автора склали дві монографії (2008 р., 2011 р.), а також численні статті та наукові доповіді. Вони присвячені з'ясуванню форми та сутності гетьманської держави, її соціальної бази, характеру економічних реформ, відносини з країнами Четверного союзу, постаті Павла Скоропадського. Під керівництвом Р. Я. Пирога також здійснена підготовка ґрунтового збірника документів і матеріалів з історії гетьманату. Водночас він продовжував активно досліджувати джерельну базу голодомору на початку 1930-х років. Результатом тривалої праці із виявлення тематичних джерел в архівсховищах України і Росії став вихід у 2007 р. фундаментального збірника документів «Голодомор 1932-1933 рр. в Україні (1128 стор.).

Закону України «Про національний архівний фонд і архівні установи», багатьох нормативно-методичних документів з архівної справи. Очолюваний Р. Я. Пирогом колектив архіву на початку 1990-х років доклав чимало зусиль для розсекречення архівних матеріалів, організації роботи з вітчизняними й іноземними дослідниками, виконання запитів соціально-правового характеру, зокрема, тих, що стосувалися реалізації жертв політичних репресій. Фахівці архіву брали участь у виданні збірників документів з історії міжнародних відносин, політичних репресій, єврейства в Україні та інших.

Насамперед завдяки зусиллям Руслана Пирога тут, у колись «найтаємнішому» архіві, з'явився перший в Україні архівний путівник нового покоління – з повним переліком наявних фондів, включно із тими сегментами, які тоді перебували на таємному зберіганні.

1990-ті роки позначені для відомого історика активною науково-дослідницькою роботою. Він один з фундаторів вітчизняного ґрушевськознавства, дослідних проблем політичної історії України, джерелознавства, історіографії, учасник міжнародних наукових форумів (у Німеччині, Польщі, Угорщині, Ізраїлі).

Проводить значну науково-організаційну роботу. Сумлінно працює як член редакційних колегій журналів історичного профілю: «Український історичний журнал», «Архіви України», «Студії з архівної справи та документознавства», «З архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ», «Архівіст: Вісник САУ» та ін. Є організатором та учасником міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій з питань архівних справ та джерелознавства.

Професійну і наукову діяльність Р. Я. Пиріг поєднує з викладацькою роботою у вищій школі. 1997 р. науковець отримав вчене звання професора. Його обирають членом багатьох наукових товариств: «Українського історичного товариства, Асоціації дослідників голоду 1932-1933 рр. в Україні та ін. Свої знання і досвід Р. Я. Пиріг щедро передає молоді. Під його керівництвом

підготували й захистили кандидатські дисертації. Г. Г. Капустян, Ф. М. Проданюк, П. П. Притуляк. Він є науковим консультантом двох докторів та науковим керівником чотирьох аспірантів і пошукачів.

У вересні 1997 року Р. Я. Пиріг перейшов на роботу до Української академії державного управління при Президентові України. Втім, зв'язків з архівною системою не втрачав, брав участь у підготовці підручника «Архівознавство», термінологічного словника «Архівістика», навчальних посібників з історії України.

У березні 1998 року Указом Президента України його було призначено начальником Головного архівного управління України. Із січня 2000 року Р. Я. Пиріг – Голова Державного комітету архівів України. Центральний орган виконавчої влади під його керівництвом доклав зусиль до формування й реалізації державної політики в галузі архівної справи та діловодства. Характерною ознакою тих років стала інтенсивна розробка науки нормативно-правових актів, методичних документів, нової редакції Закону України «Про Національний архівний фонд і архівні установи». Реалізувалися заходи по зміцненню матеріальної бази архівних установ, піднесення їхнього статусу. Указом Президента України запроваджено професійне свято – День працівників архівних установ. Налагоджуються систематичне навчання, підвищення кваліфікації керівних кадрів в галузі. Активізується вихід у світ фахових періодичних видань. У 2000 р. з ініціативи Голови Комітету започатковано випуск «Вісника Державного комітету архівів України», відроджуються кращі традиції української архівістики. Р. Я. Пиріг у 1998-2002 рр. очолював наукову раду та колегію Держкомархіву, був головним редактором журналу «Архіви України», головою редакційних комісій міжвідомчого наукового збірника «Архівознавство. Археологія. Джерелознавство» та «Вісника Державного комітету архівів України». Як член редколегій бере активну участь у формуванні редакційної політики низки видань

історичного профілю: «Студії з архівної справи та документознавства (з 1996 р.); «Пам'ятник Археографічний щорічник» (з 1998 р.); «Архівіст. Вісник САУ» (з 1999 р.); «Український історичний журнал» (з 1997 р.); «З архівів ЧК-ГПУ-НКВД-КГБ», «Пам'ять століть» та ін. У 1999 р. Р. Я. Пиріг як авторитетний вчений став одним із перших дійсних членів Української академії історичних наук. Попри фінансові проблеми й негаразди перехідної доби розвиваються міжнародні зв'язки державної архівної служби, активізується участь у роботі Міжнародної Ради Архівів, укладаються двосторонні угоди з зарубіжними архівними установами, здійснюються регіональні програми співробітництва тощо. У вересні 2000 р. Р. Я. Пиріг очолював делегацію українських архівістів на XIV Міжнародному конгресі архівів у Севільї (Іспанія). Під керівництвом Р. Я. Пирога розробляється нова редакція Закону України «Про національний архівний фонд. Архівні установи». У грудні 2001 р. він доповідає у Верховній Раді проект закону, який дістав позитивну оцінку і був ухвалений. Нова редакція і нині чинного закону сприяє регулюванню правовідносин в галузі архівної справи. Цей акт також важливий для соціального захисту архівних працівників, які дістали статус державних службовців.

У ці роки мені особисто не раз доводилося спілкуватися з Русланом Яковичем, а під час роботи над кандидатською і докторською дисертаціями звертатися до нього за консультаціями і порадами. І кожного разу я був просто вражений його знаннями, мудрістю та ерудицією, вмінням оперативно і чітко орієнтуватися в безмежному океані архівних фондів. Його поради і підказки щодо висвітлення питань історико-краєзнавчої діяльності архівних установ України в 20-30 роках минулого століття на нищення провідних краєзнавчих кадрів у період незаконних сталінських репресій в Україні були просто безцінними. А ще більше вражали людські якості вченого – його відкритість, щирість, доброзичливість, комунікабельність і безкорисливість, вміння надати висококваліфіковану допомогу молодому дис-

студентів. Зараз в Україні така ситуація, коли практично в кожному навчальному закладі ведеться підготовка економістів чи бухгалтерів, незалежно від наявності сучасної бази і рівня викладачів. Ми ж готуємо ще ряд фахівців вузького профілю: товаровознавці, інженери-технологи, шеф-кухарі. А це досить складні спеціальності в плані навчання. Для їх підготовки на базі навчального закладу мають бути хімічні, харчові, мікробіологічні лабораторії, лабораторії контролю якості. На створення такої бази і підбір відповідних викладачів ідуть роки. Саме тому ми готуємо таких висококласних фахівців, які впевнено почувають себе так на вітчизняних підприємствах, так і за кордоном.

- Ви закінчували історичний факультет. Наскільки важлива роль історії в становленні фахівців?

- Я б не сказав, що важлива саме історія. Швидше важливі предмети гуманітарного циклу: історія, психологія, соціологія, філософія, комунікації, лідерство, тобто набір тих дисциплін, які визначають душевні навички – вміння бути комунікабельним, вміння відчувати співбесідника, налаштовуватися на одну емоційну хвилю з ним для того, щоб більш швидко і адекватно реагувати на потреби людини. Американські вчені вже підрахували, **що успішність людини майже на 85 % визначається її душевними навичками, а 15 % - це професійні навички в тій чи іншій сфері діяльності. Успіх – це те, що про тебе кажуть інші.**

- Чи має в даному випадку значення те наскільки людина сама впевнена в собі і своїх діях?

- Звичайно, якщо людина не впевнена в своїх діях, то спочатку люди починають сумніватися в тому, що вона говорить, а потім і в ній самій. Однак дуже важливо, щоб впевненість не перетворилась у самовпевненість, інакше це відштовхне від неї людей.

- Дуже часто від старшого покоління можна чути, що кілька десятиліть тому люди навчалися з більшим ентузіазмом, а якість навчання і рівень професорів були ви-

Руслан Якович і сьогодні «на передовій» вітчизняної історичної науки. Разом із колегами зосереджено працює над підготовкою узагальнюючого двотомного видання «Нариси історії Української революції 1917-1921 років», бере активну участь у масштабних наукових проектах інституту: «Україна і політична історія ХХ- початку ХХІ ст.», «Політична система для України: історичний досвід та виклики сучасності», «Історія державної служби в Україні», «Історія українського парламентаризму», «Енциклопедія історії України» та ін. Тривалий час він є членом вченої ради інституту та спеціалізованої ради при інституті. Під його керівництвом захищено три докторських та сім кандидатських дисертацій.

За вагомих внесок у розвиток історичної науки, сумлінну працю та професіоналізм Р. Я. Пиріг отримав державні нагороди та відзнаки: «Заслужений діяч науки та техніки України» (2001 р.), Подяка Президента України (2002 р.), Подяка Кабінету Міністрів України (2002 р.), Почесна грамота Верховної Ради України (2011 р.), Наприкінці 2010 р. він очолив Громадську раду при Державному комітеті архівів України, а в грудні того ж року йому присвоєно звання «Почесний архівіст України».

Життєві сили та натхненні Р. Я. Пиріг черпає з прекрасного сімейного кола. Дружина Олександра Андріївна – знаний вчений, доктор історичних наук, професор. Сини: Яків – дипломат, Олексій – працівник банку. Радують його й працьовиті невістки – Вікторія і Наталія та невгамовні онуки.

Нещодавно наш земляк, яким по праву пишається рідний край, відзначив 75-річчя з дня народження. Свій ювілей він зустрів з вагомими науковими здобутками та новими дослідницькими планами. Краяни зичать йому доброго здоров'я та успішної реалізації творчих задумів.

Лідер

Нестулю Олексія Олексійовича - тричі поспіль обирали на посаду ректора Полтавського університету економіки і торгівлі, адже окрім того, що він доктор історичних наук, Заслужений працівник освіти України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, він – справжній Лідер. Лідер, який вміє вести за собою інших і бути прикладом для них.

Віхи біографії:

Нестуля О. О. народився в селі Веселому, тепер Первомайського району Харківської області 25 березня 1957 року.

З 1974 р. – закінчив середню школу селища Руська Поляна Черкаського району Черкаської області та вступив на навчання до Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка на історичний факультет. У студентські роки очолив раду відмінників інституту, брав активну участь у художній самодіяльності та роботі студентських будівельних загонів.

У 1978 р. – з відзнакою закінчив інститут і отримав направлення до Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О. С. Пушкіна.

У листопаді 1978 – травні 1980 років – служив у Збройних силах СРСР. Після демобілізації приступив до роботи на посаді асистента кафедри СРСР та УРСР Полтавського державного педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка.

У листопаді 1981 – січні 1985 років – навчався в аспірантурі Київського університету ім. Т. Г. Шевченка. Після її закінчення повернувся на кафедру історії ПДПУ ім. В. Г. Короленка, де

працював до 1992 р. на посадах асистента, старшого викладача, доцента.

Протягом 1985-1987 рр. – виконував обов'язки професора педінституту з виховної роботи. В 1986 р. захистив кандидатську дисертацію з історії України.

У 1992-1995 рр. перебував у докторантурі Інституту історії України Національної академії наук України.

В 1996 р. – захистив докторську дисертацію «Церковна старовина України 1917-1941 рр.»

У 1997-1999, 2003 рр. – працював заступником голови Полтавської обласної державної адміністрації.

2002-2003 рр. – завідувач кафедри філософії і політології Полтавського університету споживчої кооперації України.

З 2003 р. – головний редактор Наукового вісника Полтавського університету споживчої кооперації України.

28 листопада 2003 р. – обраний ректором Полтавського університету споживчої кооперації України.

20 травня 2011 р. – нагороджений орденом «За заслуги» II ступеня.

Від першої особи: (З інтерв'ю О. О. Нестулі «Лідер має бути, в першу чергу, прикладом» журналу «Колізей» № 41, березень-квітень 2016 року).

К. «Олексій Олексійович, Ви ректор одного з найбільших і найперспективніших вузів України. В чому секрет успіху університету?»

- Успішним вуз роблять, в першу чергу, люди. Студенти, яких наш університет випустив уже близько 60 000, роботодавці, які дякують нам за підготовку фахівців і, звичайно ж, серйозний базовий викладацький склад університету.

- Окрім цього ПУЕТ входить до десятки кращих економічних вузів України, а це вже оцінка не лише випускників, а і Міністерства освіти.

- Так, безумовно, це оцінка експертів. І все ж найбільш значимим для мене є оцінка задоволених наймачів наших

потенціал можна чогось досягти. Наша книга, в першу чергу, це не переказ концепцій, а ті ідеї і знання, які були пропущені крізь себе, через свої почуття.

Лідер має бути, в першу чергу, прикладом і на своєму прикладі показувати, як вірно йти в потрібному напрямку.

- Ви дуже багато працюєте, а коли і як відпочиваєте? Яке заняття улюблене для вас?

- Одне з найбільших задоволень, коли в нічній тиші я сідаю до столу, беру ручку і починаю працювати над своїми книгами. Також особливе задоволення – піти на рибалку з сином, чи приготувати щось смачне з улюбленою внучкою.

- Що потрібно молодій людині, щоб стати успішним сьогодні? Яке значення вищої освіти для досягнення успіху?

- Я думаю, що найважливіше – це знайти своє покликання. Це ті крила, які піднесуть людину і до успіху, і до щастя, дадуть можливість відчувати величезне задоволення від життя і від того, що вона робить у цьому житті. Знайти вірний навчальний розклад. Головне – слухати свій внутрішній голос, адже наймудріші рішення – це інтуїтивні рішення.

Від автора. Так уже сталося, що саме Олексій Олексійович Нестуля відіграв особливу, визначальну роль у моєму житті. Познайомились ми восени 1995 року, коли я, щойно вступивши до аспірантури ХДУ, обираю тему майбутньої кандидатської дисертації. Саме за його порадою зупинив свій вибір на дослідженні питання розвитку історичного краєзнавства на Полтавщині в 20-30-і рр. ХХ століття. До того ж, він не обмежився лише порадою, а й допоміг підібрати потрібну літературу і, навіть, безпосередньо вийти на очільників Співки краєзнавців України академіка П. П. Тронька та його заступника Ю. З. Данилюка. Протягом трьох років роботи над дисертацією я неодноразово звертався до нього за консультаціями і кожного разу отримував доброзичливі і ґрунтовні «підказки» і рекомендації.

Ніколи не забути мені і 28 лютого 1999 року, коли, в день захисту моєї дисертації, О. О. Нестуля, тоді вже заступник го-

щими. Як ви можете це прокоментувати?

- Конфлікт поколінь буде завжди. Це своєрідний парадокс, але система освіти ніколи не буде задовольняти суспільство. Це відбувається через те, що суспільство розвивається більш динамічно, ніж соціальний інститут.

Коли в 2005 р. ми тільки починали розробляти стратегію розвитку університету, виробляли його концепцію, я, переглядаючи сотні програм, знайшов звід постанов ЦК КПРС 1956 року «про основні напрямки вищої школи СРСР», а потім звіт про підсумки в 1961 році. Так от, там було виписано програму реформування вищої освіти, яка в майбутньому була успішно реалізована в США. У нас же в країні тоталітарна система не дала реалізувати цю програму. На той час уже намагалися ввести академічну мобільність студентів, предмети за вибором, посилення зв'язку навчання з виробництвом, тобто те, що розвивало творчий потенціал і викладача, і студента. На жаль написали на папі так і не було втілено в життя.

Пам'ятаю, як в часи свого навчання, я в 7 годин ранку займав чергу у бібліотеку, щоб одержати одну із п'яти потрібних мені книг. Зараз же, з допомогою Інтернету, я протягом 5 хвилин можу отримати доступ майже до будь-яких джерел бібліотек світу. І така ситуація безумовно змінює процес навчання, знання стають більш доступними. Тому порівнювати якість навчання сьогодні і кілька десятиліть тому досить складно, адже швидкість обміну інформацією зросла в кілька разів.

- Але ж водночас з цим у молоді в останні роки з'явилася справжня залежність від мобільних гаджетів. І чим далі це стає проблемою сучасного світу і навчального процесу в цілому.

- Звичайно абсолютизація будь-якої технології ні до чого доброго не приведе. У нас в університеті існує «спільна зона», де Інтернет просто відсутній і ніщо не заважає студентам просто навчатися. В нашому центрі тестування Інтернет також відсутній. Складаючи іспит, студент знаходиться один на один

з комп'ютером, який абсолютно не цікавить те, що він хворів, їздив до бабусі, чи будь-які інші причини його пропусків...

- Чим більше світ охоплює Інтернет – сіть, тим менше люди читають книги. Чи впливає це на процес навчання?

- У нашому університеті надзвичайно багата бібліотека, ми намагаємося придбати всі профільні книги, які виходять у світ. Кожного місяця оновлюється наша виставка, а викладачі зобов'язані розписуватись в книзі відвідувачів читального залу. Регулярно в нас влаштовуються зустрічі з авторами книг, які презентують нашій бібліотеці свої художні і наукові видання.

Також при університеті діє власна типографія з повним видавничим циклом і ми не тільки випускаємо свій журнал, а й видаємо книги в твердій обкладинці. Можливо це ретроградство, але свої книги я пишу лише ручкою.

- За великим рахунком університет готує майбутніх бізнесменів. А ще, коли студент бажає відкрити свою справу до закінчення навчання. Бувають такі випадки?

- Звичайно, і в даний час, ми не тільки не забороняємо, а навіть підтримуємо подібні починання. Так в університеті діє університетське туристичне агентство. Ми безкоштовно надаємо студентам кімнату, даємо користуватися Інтернетом. Працюйте! Заробляйте! Також у нас у викладацькому складі чимало людей, у яких уже є свій успішний бізнес. І вони можуть розповісти, як і що потрібно робити, щоб досягти успіху в обраній галузі.

- Як сталося, що саме ваш вуз отримав нагороду від Майкрософт?

- Це їх незалежна експертна оцінка. Напевне, їм дуже сподобалася наша технічна база, 11 відеостудій, Інтернет-бібліотека. На даний час ми використовуємо найпередовіші технології для дистанційної освіти. Наші дистанційні центри розташовані в Сімферополі, Херсоні, Миколаєві, Черкасах, Чернігові, Новомишковську, Кропивницькому, Сумах, Белгород-Дністровську. А це 600 комп'ютерів і близько 10 млн. гривень на їх обслуговування і підтримку програмного забезпечення. Ми намагаємося іти в ногу

з сучасними технологіями. Постійно проводяться семінари як з нашими, так і з іноземними викладачами. От, зовсім нещодавно Іллінойський університет читав нам курс по історії торгівлі і основах кооперативного будівництва.

- Чи підтримує університет зв'язок з випускниками вузу? Ми чули, що деякі з них уже з'явилися на сторінках Forbs?

- Так, саме зараз ми готуємо книгу «Історія Успіху випускників Полтавського університету економіки і торгівлі». Кожного року випускники приїждять на зустрічі: у когось 20, у когось 30, а то і 40 років після закінчення університету. Серед них – депутати різних рівнів, бізнес леді, начальники СБУ, серйозні бізнесмени, очільники великих підприємств. Тисячі наших випускників працюючих як в Україні, так і в зарубіжжі, з радістю підтримали ідею випуску подібної книги. Ми й самі не очікували, що «Асоціація випускників» отримає стільки позитивних відгуків. Якщо вірити соціальним сітям, то кількість тільки зареєстрованих наших випускників в Контакті досягли 30000.

- Одна із ваших книг «Лідерство» включає в себе наукові концепції лідерства з давніх часів до сьогодення, ви також є засновником «Інституту лідерства». Розкажіть про це.

- Це інтуїтивно сприйнята ідея, яка виникла близько 10 років тому. Надихнула мене на випуск даного видання дружина, і саме вона і є моїм головним тренером. Але 10 років тому люди ще й не сприймали ідею Лідерства серйозно, до неї ставилися, як до іграшки західних фірм, видуманої теоретиками менеджменту для викачування грошей.

Прошли роки і сьогодні, в результаті турбулентних перетворень, люди заговорили про це серйозно на всіх рівнях прийшло розуміння того, що людина це не просто ресурс, а головна умова успішного розвитку будь-якої організації, компанії, країни, що просто маніпулювати людьми сучасної епохи, з їх демократичними ідеалами і інститутами вже неможливе. Людина – найбільша цінність суспільства і тільки розкриваючи її

перший день зумів продати 40 буханців). Поступово бізнес розростався. Було дуже важко. На допомогу прийшла дружина. Ризикнув і придбав у кредит новий транспорт для постачання хлібобулочних виробів у магазини. Знайшов на роботу людей. До 2003 р. це став справжній сімейний бізнес. Він продавав близько трьох тисяч одиниць хлібобулочної продукції в день, організував сім робочих місць і мав у своєму парку вже сім автомобілів. Як кожен починаючий господарник, Руслан Ляшко відчув на собі всі негаразди розвитку малого бізнесу: тяжкість отримання дозвільних документів і складність перевірок, епопею з отриманням купи дозволів і погоджень. Пройшовши цей важкий шлях він зрозумів, що подолати труднощі можливо тільки зі згуртованою командою звичайних, непідкупних людей.

Роки становлення промайнули як одна мить. І через п'ять років Руслан Віталійович уже відкрив власну хлібопекарню. Виробництво хліба розпочалося з оренди невеликого приміщення на території покинутого заводу з дефіцитом коштів. «Ризиковав усім, - розповідає підприємець, - брав кредити під заставу всього майна, будинку, але завжди вірив у краще і постійно працював на результат, вивчав кращі рецептури, нові технології».

Було придбано недороге, але нове обладнання, яке дозволило запустити лінію випуску пшеничного формованого хліба. Висока якість поступово здобувала належну оцінку споживачів, а тому продукція мала право власну назву, ім'я, торгову марку. Саме так з'явився бренд «Наша пекарня».

Таким чином підприємство ТМ «Наша пекарня» і сам Руслан Ляшко стали прикладом сучасного виробництва в Україні. Керівник підприємства впевнено обрав стратегію постійного розвитку та модернізації: якщо купувати обладнання – то лише надсучасне і енергоефективне. Якщо обирати рецептуру – то тільки якісну і найбільш доступну за ціною для людей.

У 2009 р. Руслан Ляшко створив сучасну хлібопекарню у Лубнах по вул. Петра Лубенського, 47. На сьогоднішній день це підприємство має найсучасніше обладнання для випікання

лови Полтавської облдержадміністрації і офіційний опонент дисертанта, незважаючи на неймовірну бурю, хурделицю й перекриті автошляхи, зумів таки, якось дивом «на годинку» пробитися до Харкова, щоб промовити перед Вченою радою своє мудре, вагоме і виважене слово, яке стало визначальним під час таємного голосування. А потім, не зважаючи на наші прохання і протести, негайно ж вирушив назад на Полтаву, де на нього очікували невідкладні справи.

Саме О. О. Нестуля в 2001 р. допоміг мені видати першу солідну книгу «Історичні постаті Посулля», яка того ж року була визнана «Кращою історико-краєзнавчою книгою Полтавщини».

Саме він підставив своє сильне і надійне плече допомоги і підтримки на початку 2014 р. в тяжку хвилину, коли вже моєї допомоги почали гостро потребувати тяжко хворий батько і матуся на Полтавщині. Дізнавшись про ситуацію, що склалася, зателефонував до Києва і сказав просто: «Переїздіть до Полтави. Будьте поруч з батьками. До того ж, в університеті ми маємо намір відкрити нову спеціальність «Місцеве самоврядування» і молодий доктор наук з державного управління нам не завадить. У вирішенні усіх інших питань спробуємо допомогти» І слова свого дотримав.

Працювати під його безпосереднім керівництвом в ПУЕТ – нелегко, бо сам він «тудяга із тудяг» завжди «викладається по максимальному», і мимоволі, власним прикладом, змушує до цього інших. Але жити і працювати поруч з ним – велике задоволення і навіть щастя, бо «воно якось легше, коли небо тримають справжні Майстри», коли є в кого вчитися і є з кого брати приклад – як з справжнього Лідера, і справжньої Людини.

Хлібодар

Ляшко Руслан Віталійович – один з найактивніших та найініціативніших депутатів Полтавської обласної ради, молодий, приватний підприємець, керівник лубенської хлібопекарні ТМ «Наша пекарня», добре відомої у хлібопекарській галузі не лише рідного краю, а й України в цілому. Весь його життєвий шлях є прикладом сумлінного та високопрофесійного ставлення до своїх громадських і службових

обов'язків, свідченням виваженої та самовідданої позиції у справі служіння людям.

«Не стояти на місці, йти вперед і працювати з любов'ю до людей» - таким є девіз 40-річного керівника та народного обранця, для якого найвищими критеріями є честь і гідність, і який, власним прикладом доводить, що «політики дійсно можуть бути з іншого тіста».

«Із самого початку, коли я планував побудувати підприємство, головною моєю метою було творити добро і приносити користь людям завдяки своїй діяльності», - говорить Руслан Ляшко. Його «філософія хліба», невід'ємною частиною якої є любов і повага до оточуючих людей, себе повністю виправдовує

«Запорукою мого успіху стало те, що я завжди невтомно працював пліч-о-пліч з усіма колегами. Знаю, що за спиною мене називають «наш Ляшко», і те «наш» є найкращим компліментом», - говорить Руслан Віталійович. Сторінки біографії власника найвідомішого лубенського бренду «Наша пекарня» підтверджують його повне право на подібну заяву, дають вичерпну відповідь на питання: «Як вдалося молодій людині досягти такого вагомому успіху?».

Руслан Ляшко народився 11 червня 1975 року в сім'ї

військовослужбовців Віри Луківни та Віталія Івановича у містечку Легніца Республіки Польща, де тоді проживала сім'я. Втім, родина скоро повернулася в Україну і тисячолітнє місто Лубни над тихоплинною Сулою стало для нього рідним. Тут він навчався у середній школі № 6. Тут, ще з дитячих років, міцно засвоїв правило: «Добросовісна, досконала праця – це служба людям», які було головним в його родині.

Шкільні роки юнака були обпалені трагедією Чорнобиля. У 1986 р. його батько, військовий лікар, став одним з перших ліквідаторів наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. Чотири місяці працював він разом з побратимами-чапаєвцями у Зоні відчуження. Мати в той час працювала радіотелеграфістом у пожежній частині, забезпечуючи безперебійний зв'язок пожежної частини Лубен і безпеки міста. Мабуть, тоді запала в думку Руслана Ляшка романтична професія рятувальника. Але до неї випускник школи освоїв професію слюсаря-авторемонтника, яку здобував у ПТУ-13. Потім вступив до Черкаського пожежно-технічного училища МВС України, після закінчення якого служив лейтенантом в органах внутрішніх справ на посаді начальника караулу пожежної частини.

Втім «перебудова», яка відбулася в країні, змушувала молодих людей до більш активних самостійних дій, стимулювала їх до спроб діяльності у нових галузях і розвитку приватних справ. Тому Руслан Ляшко круто змінив своє життя і розпочав діяльність у приватних структурах, не пов'язаних з попередньою роботою. Рік працював начальником відділу комерційної діяльності ПТФ «Горизонт», яка займалася виробництвом столярних виробів. Потім – заступником директора з торгівлі будівельними матеріалами ПДЖКФ «Благоустрій» в м. Каневі. З 1998 року – він заступник директора по збуту продукції ВКФ «Зоря». Так здобувався бізнесовий та виробничий досвід.

З 2000 року Руслан Ляшко переїхав до Лубен і розпочав свою складну, але успішну підприємницьку діяльність. Починав він фактично з нуля. Спочатку займався торгівлею хлібом. (за

питань бюджету та управління майном в Полтавській обласній раді, де гідно представляє інтереси виборців.

Неможливо перелічити всіх питань, які прагне він вирішити. Щодня до нього звертаються з комунальними проблемами, земельними та житловими спорами, з питаннями врятування відносин з орендарями, зі скаргами на роботодавців. Звертаються містяни та мешканці сільської місцевості, солдати строкової, учасники АТО та тимчасово переміщені особи з окупованих територій, мешканці міста та районів області. Сотні письмових звернень на адресу народного обранця свідчать про його великий авторитет.

Стіни підприємства ТМ «Наша пекарня» завішані грамотами, подяками, листами зі словами вдячності, і це далеко не все, що здобув представник обласної ради в районі: «Але ще більше, - впевнено говорить Руслан Віталійович, - попереду». Він переконаний, що потрібно радикально змінити саму владу, адже нині вона абсолютно невілює внесок і цінність окремого депутата. Тому він готовий на своєму прикладі доводити можливість активного представництва своїх виборців.

«Не можна бути пасивним. На мою думку, активність і небайдужість – це запорука зміни життя на краще!» - говорить Р. В. Ляшко.

Та, мабуть, не було б такого успіху в житті у цього молодого чоловіка, якби поряд з ним не було його вірної супутниці, надійного помічника і партнера по бізнесу, чарівної, сильної дружини Наталії Петрівни. На своїх тендітних жіночих плечах вона тримає фінансово-облікову частину багатофункціональної роботи підприємства, запроваджує нові види продукції, вносить цікаві і доцільні пропозиції щодо ведення та удосконалення виробничих процесів. Кохана і любляча дружина, мама і друг є надійним тилом родини, біля якої гуртується їхні діти та батьки Руслана і Наталії.

У тісному колі сім'ї Руслан Ляшко уважний і турботливий син, ласкавий і коханий чоловік, чудовий батько, який живе

хліба та хлібобулочних виробів в Україні. Варто лише побувати в цеху, щоб пересвідчитись, що це справді так. Продукцію тут випікають у ротаційних та подових печах. Вона є гордістю підприємства. Адже подових печей такого технологічного рівня в Україні не так багато. А в Полтавській області, донедавна, вона була взагалі єдиною. Принцип роботи цієї печі виробництва Туреччини, взятий з прикладу наших предків і модернізований під сучасні вимоги. На гладко відполіровані кам'яні плити за допомогою автоматики подаються тістові заготовки, які випікаються до готовності і перетворюються на запашний подовий хліб високої якості.

Головною характерною рисою Руслана Ляшка є постійне бажання вчитися, пізнавати щось нове. Тому у 2011 р. він закінчив Національний Київський університет технологій та дизайну за спеціальністю «Управління підприємством». Постійно перебуває у пошуку нових рецептів хлібобулочних виробів. Для цього мандрує Україною. Останнім часом побував у ряді західних областей, звідки привіз нові рецептури, нові види закваски на темні сорти хліба. Це дозволить вдосконалити смакові якості хлібобулочних виробів, що і без того мають чудовий смак.

Є й інші проекти, які будуть доповнювати основний бізнес. Це, наприклад, виготовлення борошна для власних потреб. Адже уже зараз підприємство закуповує у товаровиробників-сільськогосподарських підприємств зерно пшениці нового урожаю з тим, щоб забезпечити себе сировиною для виготовлення хлібобулочних виробів за нижчою ціною. Лишки борошна можна буде продавати під торговою маркою «Наш млин», що дасть можливість створити 26 робочих місць та випускати 20 тонн борошна на добу. Йде реконструкція нежитлової будівлі під склад наземного зберігання зерна, що дасть можливість формувати запаси продовольчого зерна та створити додаткові робочі місця для людей. Планується спроектувати та побудувати сучасний тепличний комплекс, що буде використовувати тепло хлібопекарні для створення сприятливого клімату в теплицях. Є

задум відкрити й кондитерський цех по виробництву тортів і печива. Є бажання залучати та співпрацювати з інвесторами.

Не дивлячись на те, що праця хлібопекаря нелегка, увесь дружній трудовий колектив пекарні дотримується принципу, що не хлібом єдиним живе людина. Командний метод допомагає і жити, і виживати і творити. Так, саме творити, адже здавна випічка хліба вважалася особливою, значною справою, сповненою древньої магії. Бо тільки з добрим серцем та чистими помислами творять лубенські майстри хлібопекарі справжні дива із тіста, наповнюючи смачні та ароматні хлібини, здоби й різні кондитерські смаколики духом його величності Хліба.

Поважають і шанують Руслана Ляшка його працівники, адже дружній, згуртований колектив хлібопекарні живе як єдиний організм. Люди добре працюють, уміють організовувати своє дозвілля, та й у свята не залишаються без уваги керівника, бо він уважна, стійка, цілеспрямована людина. Бо з ним надійно і впевнено іти по життю завдяки його наполегливості та незламності характеру. Руслан Віталійович не стоїть на місці. Він – у постійному пошуку, зміцнює життєві позиції, постійно рухаючись уперед. І підтвердженням цьому є така багата трудова біографія. Він росте не тільки фахово, а і знавець своєї хлібопекарської галузі, як керівник, управлінець. Адже уміє працювати з людьми.

З 2007 р. Руслан Ляшко є членом ради підприємців, з 2008 р. – членом правління Полтавської обласної благодійної організації «Спілка самаритян», метою якої є надання допомоги у сфері охорони здоров'я та соціального захисту населення. Цією організацією було створено соціально-реабілітаційний центр «Надія» в Лубнах. Центр поставив собі за мету допомагати дітям-сиротам, які були позбавлені батьківського піклування і ризикували потрапити в ситуації, що зруйнували б їхнє майбутнє, також допомагати дітям нормально рости і розвиватися. За період роботи цього центру понад 100 дітей пройшли реабілітацію з позитивним результатом, 22 діток влаштовані в прийомні сім'ї. і

це хороший приклад роботи недержавних установ України такого типу. (А в планах на майбутнє – розширення цього соціально-реабілітаційного центру до 65 місць для дітей позбавлених батьківського піклування).

З перших тижнів конфлікту на Сході країни колектив ТМ «Наша пекарня» надає всіляку підтримку воїнам АТО, захисникам рідного краю як на передовій, так і після повернення їх додому. Не оминають постійною увагою і сивочолих ветеранів Другої світової війни, воїнів-інтернаціоналістів, ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС, людей похилого віку.

Підприємство також бере участь у соціальних проектах, таких як «Дитяче літо», в рамках якого функціонує оздоровчий табір для дітей із незаможних сімей. Регулярно організовуються безкоштовні екскурсії на підприємстві з дегустацією продукції для дітей різних навчальних закладів міста та району. Активну і дієву допомогу надає трудовий колектив, очолюваний Р. В. Ляшком, і творчим людям та мистецьким колективам Лубенщини.

Перелік добрих справ Р. В. Ляшка можна множити і множити, але сам він багато про це не розповідає.

У 2015 р. Руслан Віталійович був обраний депутатом Полтавської обласної ради. Його депутатський доробок за первинно короткий час депутатської діяльності просто вражає. Руслан Ляшко завжди намагається уважно вислухати і зрозуміти кожного виборця. На прийом до нього йдуть сотні людей. Його ім'я, відоме селянам, яким він допомагав вирішити питання невиплати орендної плати і отримання майнових паїв, відоме працівникам підприємств, які потерпали від свавілля керівництва, відоме багатодітним сім'ям, жіночим спілкам, людям з інвалідністю, парафіянам храмів. Всі вони добре знають, що Ляшко – політик нової якісної формації. «Не можу жити спокійно і спостерігати, як грабують народ, - говорить депутат, - радикально боровся і буду завжди боротися за права людей, інакше не розумію навіщо ще бути їх обранцем».

Зараз Р. В. Ляшко є членом постійної депутатської комісії з

вих хвороб. Тоді ж познайомився з майбутньою дружиною – Ольгою Миколаївною Візір, яка працювала в інституті проблем онкології. І невдовзі молодята стали на весільний рушничок.

Молода сім'я переїхала жити в Лубни, де з'явилися діти – син Юрій і донька Ніна. Олександр Володимирович працював лікарем-невропатологом. Невдовзі був призначений заступником головного лікаря по експертизі, а у 1985 році – заступником головного лікаря по поліклінічній допомозі. І з тих пір успішно і творчо працює на цій посаді.

Це на його молоді плечі лягло будівництво нової семиповерхової красуні-будівлі поліклінічного відділення - від забивання перших паль і до введення в експлуатацію у 1987 році. Нова поліклініка стала гордістю лубенських медиків. Тут впроваджувалися нові технології, відкрився один з перших в області денних стаціонарів, працював басейн, куди близько 10 років ходили дітлахи з усього міста. Багато з них саме тут навчилися плавати, здавали нормативи.

Саме тут О.В. Сиченко проявив себе як новатор. Ще в кінці 70-х років минулого століття він спеціалізувався як фахівець по голкотерапії. А це – сотні пролікованих пацієнтів.

Коли в кінці 90-х років з'явилися перші лікарняні каси, Олександр Сиченко, при підтримці міської влади, їздив переїмати досвід до Вознесенська, Сміли, Комсомольська і невдовзі створив таку касу в Лубнах, яка працює і досі. У ній перебувають від тисячі до півтори тисячі осіб, яким постійно надається висококваліфікована допомога. Тож сотні людей вдячні медичному працівнику за роботу організатора.

Особливою сторінкою в житті Олександра Сиченка є стосунки з батьком – відомим письменником Володимиром Маликом. Вони були дуже близькі, довірливі. Володимир Кирилович ніколи ні заважав синові робити власний вибір у житті, завжди підтримував сина і дочку Ларису, які обоє стали лікарями. Після смерті батька Олександр Володимирович замислювався над тим, як оприлюднити те, що залишилося в архіві письменника. Спо-

інтересами своїх дітей. Тому до нього тягнуться люди, так легко зав'язуються тісні партнерські зв'язки, тому такі широкі життєві горизонти цієї людини. А молодий вік дозволяє Руслану Віталійовичу будувати нові перспективні плани на майбутнє. Віриться, що плани ці будуть успішно втілені в життя, бо до чого б не торкнулася рука цієї людини, все набуває життєвої сили та приносить користь людям.

P.S. Нині Руслан Віталійович Ляшко успішно навчається в магістратурі Полтавського університету економіки і торгівлі за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування», що відкриває перед ним великі перспективи успішної депутатської і політичної кар'єри.

Лікар, поет, громадський діяч

«Візитка»: **Сиченко**
Олександр Володимирович
– заступник головного лікаря з
поліклінічного розділу роботи
Лубенської міської лікарні,
заслужений лікар України
(2016 р.), член Національної
спілки журналістів України та
Полтавської спілки літераторів,
засновник і очільник обласного
благодійного фонду імені
Володимира Малика, лауреат
літературно-мистецької премії

імені І. П. Котляревського (2008 р.), депутат обласної ради.

«Не лікарем себе не уявляю...» Є лікарі, чия присутність поруч з хворим важить більше, аніж найдорожчі препарати, процедури й цілі системи оздоровлення. Причина цьому одна – вони володіють особливою внутрішньою силою слова, що зветься добротою. Таким є і заступник головного лікаря з поліклінічного розділу роботи Лубенської міської лікарні Олександр Володимирович Сиченко. Він – людина скромна, але хворі часто повторюють фразу: «Всі, хто бодай один раз побували у нього на прийомі, надалі прагнуть, аби лиш він їх обслуговував».

Хоча це чоловік обіймає адміністративну посаду, він постійно веде прийоми, ходить – як дільничний лікар – на виклики. І завжди дивується тому, що до нього з легкістю йдуть маленькі діти, а коти, трапляється, зухвало всідаються на коліна. Звісно, що відчувають унікальну енергетику цієї людини.

У народі завжди склалися династії. В них культура і навички професії передаються із покоління в покоління. У древньому Посульському краї існує ряд професійних династій медиків.

Одна із найвідоміших – сім'я Сиченків, гідним продовжувачем якої і є Олександр Володимирович. Народився він 6 червня 1952 року. І, як згадує сам, пам'ятає себе в медичному оточенні з чотирьох років, коли вперше перед заповненим людом в білих халатах залі читав віршовану казку свого батька, майбутнього письменника Володимира Малика «Журавлі-журавлики». Навчався у школі № 4, а після закінчення 8 класів (школа була восьмирічна) продовжив навчання у СШ № 1 міста Лубни.

З дитинства Олександр Володимирович був у оточенні медичних працівників. Його мама Галина Леонтіївна – була лікарем на станції швидкої допомоги. Батьків брат – Михайло Кирилович Сиченко – був лікарем-травматологом і начмедом Лубенської лікарні, пізніше – головним лікарем станції переливання крові. Його дружина Ірина Георгіївна – працювала в тубдиспансері. Мамина сестра і її чоловік були лікарями-гігієністами. Тож вибір професії перед юнаком після закінчення десятирічки не стояв, звісно ж медичний інститут. Вищу освіту почав здобувати в Луганську, а після третього курсу перевівся до Київського медичного інституту. Дипломованим спеціалістом обрав місцем роботи рідну Полтавщину.

Фах лікаря-невролога обрав під впливом відомого у Лубнах лікаря Ігоря Івановича Овчаренка, який неодноразово говорив Олександрю, що неврологія – найкраща наука, найкраща медична спеціальність. Тим більше, була можливість спеціалізуватися в Полтавській обласній лікарні саме по неврології. Після закінчення інтернатури молодий фахівець прибув до Лубен. Першим місцем його роботи став обласний госпіталь інвалідів Великої Вітчизняної війни. Олександр Володимирович досі з теплом і любов'ю згадує колектив цього медичного закладу. Але хотілося працювати більше інтенсивно. А тому він, як тільки з'явилася можливість, перевівся працювати до районної лікарні, де трудився рік. Здобувши необхідний досвід і стаж, вступив у Київський медичний інститут до клінічної ординатури. Протягом двох років настирливо удосконалював знання на кафедрі нерво-

його як члена Національної спілки журналістів України, які викликають жваві дискусії земляків.

Коли говорити про захоплення цієї неординарної, дуже цікавої людини, прекрасного фахівця, то Олександр Сиченко найперше згадує роботу, як на медичній, так і на літературній ниві, свою сім'ю, дітей, які пішли слідами батьків і обоє стали лікарями працюють у Києві. Також з дитинства Олександр Володимирович захоплюється подорожами, любов до яких прищепив йому батько. Адже з 60-х років, відколи в сім'ї з'явився автомобіль, не було жодного літа, щоб родина не вирушала в подорожі Україною, європейською частиною Росії, Болгарії – місцями, де згодом розвивалися дії романів письменника Володимира Малика. Відвідування музеїв, зустрічі з цікавими людьми, науковцями, істориками – все це справило незабутні враження на Олександра Володимировича. З дитячих літ любив він і природу, захоплюється риболовлю. Правда, з напруженим ритмом життя нині на це не завжди вистачає часу.

Немає шляху до успіху. Успіх є шлях на якому набуто високих професійних та організаторських навичок керівника, досягнуто поваги колег-медиків, друзів, шани від пацієнтів та їх родин. А життя триває, воно продовжується в дітях і внуках, міцніють династичні традиції, адже у родинному оточенні вже зараз Олександр Володимирович нарахував понад тридцять медичних працівників. А це і є звичайне людське щастя. Може тому воно і людське, що звичайне, і тому звичайне, що людське.

чатку видав упорядковану автором книгу поезій Володимира Малика «Червоні маки» (2001 р.). у 2003 р. побачила світ книга Ігоря та Валерія Козюр «Володимир Малик: життя і творчість», у 2005 р. – «Уроки Володимира Малика», де були уміщені спогади сучасників про письменника. 2008 рік позначився виданням спогадів та недописаного роману письменника «Чорнобривці». 2001 рік – «Синя книга» (щоденники Володимира Малика). Розпочинаючи роботу над рукописом, Олександр Володимирович відчув необхідність створення благодійного фонду, на рахунок якого в акумулювалися кошти. А тому невдовзі став засновником обласного благодійного фонду «Слово» ім. В. Малика. Багато людей відгукнулося (в тому числі і обласна рада) на прохання допомогти у виданні книг Володимира Кириловича і про нього. Тож благодійний фонд виправдав себе. У 2008 році Олександра Сиченка було відзначено премією ім. І. П. Котляревського за внесок у розвиток української мови і духовності, утвердження пам'яті про Володимира Малика.

Є серед нас люди, яких Творець винагороджує особливим талантом – оптимізмом. О. В. Сиченко, який інколи зізнається: «Не лікарем себе не уявляю», - із таких. Цією якістю він щедро ділиться зі своїми пацієнтами. А як інакше: саме оптимізм є панацеєю від найтяжчих хвороб.

«Просто не міг не стати поетом...»: Олександр Володимирович Сиченко просто не міг не стати поетом. Адже не міг не стати хлопчак, народжений під щасливою зорею 6 червня, в день народження О. С. Пушкіна і наречений на його честь Олександром.

Не міг не стати поетом підліток, який зростав в атмосфері поваги до Слова, що панувало в його родині. Щоденно він бачив як наполегливо і водночас, натхненно працює за робочим столом його батька – відомий український письменник Володимир Кирилович Малик. Саме йому і його сестрі Ларисі були присвячені поетичні легенди «чарівника з берегів Сули», вони були їх першими читачами і критиками, першими декламаторами.

Не міг не стати поетом юнак, який мав змогу постійно спілкуватися з провідними літераторами України, для яких були відкриті двері гостинного дому Володимира Кирилович і Галини Леонтіївни Сиченків, який супроводжував батька в його поїздках по місцях, де розгорталися основні події романів «Українського Дюма».

Не міг не стати поетом високоерудований, закоханий в рідну мову молодий фахівець, який поставив за мету свого життя збереження доброї, світлої пам'яті про батька-письменника, і, створивши благодійний фонд «Слово», зробив для цього дуже багато.

Не міг не стати поетом досвідчений і шанований на Полтавщині лікар від Бога, відомий громадський діяч, в сім'ї якого живе справжній культ високохудожнього слова. Де постійно відчуває він дієву допомогу і підтримку своєї Берегині і Музи – Ольги Миколаївни та дітей Ніни і Юрія, які вже зробили перші вагомні кроки в літературі...

І він ним став. Справжнім, неординарним, нестандартним, з власним голосом і образом, самобутнім світобаченням. Яскравим свідченням цього стали його перші дві збірки віршів «Римовані рядки» та «Жук корупціонер», які в 2011 р. вийшли у полтавському видавництві «Дивосвіт» Книги широко обговорювалися і здобули схвальні відгуки читачів. Пізніше Олександр Володимирович захопився короткою формою вірша. Пише чотири-вірші, в яких намагається втілити філософські, іронічні, сатиричні думки. Таким чином, назбиралося більше 400 віршів-думок, які побачили світ у видавництві «Інтер-Парк» в Лубнах: «Римовані думки» (2012) та «Думки і видумки» (2015). Цікаво, що «Римовані думки» стали першою книгою цього видавництва, і йому судилося довге і славне життя, то символічно, що «Інтер-Парк» починає свою роботу з видання книги його сина – Олександра Сиченка.

«Теми для іронічних афоризмів мені постійно підкидає саме життя, - розповів на зустрічі з читачами О.В. Сиченко. – Намагаюся щодня занотовувати побачене і почуте. Щось кумедне завжди вдається почути на нашому лубенському базарі, інколи

надихають газетні публікації, а буває, що й на медичній раді хтось із колег зблисне гумористичною іскрою». Тому живими і смішними постають сатиричні мініатюри лікаря-поета: «Із трав відомих лікувальних ефект найкращий кропива...», «У когось предок з пальми зліз, а в когось гепнув з дуба...», «Він тільки спирт медичний пив, їв тільки лікарську ковбасу...» та ін.

Як бачимо, гостре слово автора, як лезо медичного скальпеля, не оминуло проблем нашого сьогодення. Ну, а якщо хтось, ненароком, упізнавши себе серед «героїв» епіграм, образиться на автора, то той може завжди кваліфіковано пояснити, що «критика дуже схожа на ліки: любили їх важко, але прийняти слід обов'язково».

Останнім часом Олександр Володимирович радує шанувальників його творчості і публікаціями досить високо літературних перекладів з англійського дитячого фольклору.

«... А громадянином бути зобов'язаний!» Ще наприкінці 1980-х років Олександр Володимирович відчув, що професійна діяльність неможлива без діяльності громадської. Його активна життєва позиція сприяла тому, що люди тричі обирали його депутатом міської ради, а згодом тричі довіряли представляти свої інтереси в обласній раді першого, третього та четвертого скликань. Це дуже допомагало вирішувати безліч проблем медичного забезпечення міста і району, а також інших районів Полтавщини. Як депутат зі стажем, Олександр Володимирович був заступником голови комісії по охороні здоров'я Полтавської обласної ради. Упродовж чотирьох років, з 2002 по 2006, Олександр Сиченко був помічником народного депутата України. За цей час з його подачі дещо зробили не лише для Лубенщини, а й для сусідніх районів. Зокрема, нове інфекційне відділення в Лубнах.

У 2003 р. побачила світ і стала даниною пам'яті багатьом поколінням медичних працівників рідного краю книга О. В. Сиченка «Дорога добра та надії» - літопис лубенської медицини до 200-річного ювілею Центральної міської лікарні. Часто на сторінках місцевих ЗМІ з'являються і гострі, полемічні публікації

науки», «Педагогічні науки» засновником яких є Полтавський національний педагогічний університет.

Вчений створив свою наукову школу, у межах якої діє робоча група висококваліфікованих спеціалістів, аспірантів та докторантів. Усього опубліковано понад 500 праць, підготовлено близько 600 статей до енциклопедії «Полтавіка» (том «Мова і література»).

М. І. Степаненко досліджував проблеми релігії та церкви, опублікував низку статей: «Мова релігії і жива українська мова» (діахронний аспект) (1992), «Взаємодія церковнослов'янської й української мов» (1994), «Питання формування української літературно-писемної мови в лінгвістичній концепції Івана Огієнка» (1994), «Національна мова і відродження нації» (1998), «Соборній Україні – Єдину Помісну Православну Церкву» (2002), «Церковнослов'янська мова в історії української церкви» (2002), «Соборна літературна мова, соборний правопис, як засоби забезпечення суверенного розвитку України» (2005). Автор часопису Православної єпархії УПЦ «ПСВ». Церква, за Степаненком, як і національна мова, повинна зайняти найпочесніше місце в Україні.

Микола Іванович займається і активною громадською роботою. Він – заступник голови обласного відділення Товариства «Україна – Світ», заступник голови обласного об'єднання «Україні – Єдину Помісну Православну Церкву» (за заслуги перед Святою УПЦ має подяку), автор і ведучий багатьох науково-просвітницьких передач, які понад 20 років регулярно звучать на обласному радіо, палкий пропагандист і захисник української мови, учасник літературно-культурних заходів, присвячених видатним українцям (митрополитові Іларіону, патріархові Мстиславу, Тарасу Шевченку, Симону Петлюрі, Лесі Українці, Григорію Сковороді, Івану Котляревському, Панасові Мирному, Олесю Гончару). Здійснював просвітницьку роботу за межами України (Чехія, Швеція, Данія, Росія, Молдова). М. І. Степаненко – член редакційних колегій науково-теоретичного журналу «Українська

Учитель учителів

Степаненко Микола Іванович – учений-мовознавець, літературознавець, доктор філологічних наук, професор, академік Академії вищої освіти України, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Його життєвий і творчий шлях до успіху є зразком відданості своєму покликанню, науці і освіті.

Властиві М. І. Степаненку особисті якості – принциповість, чесність, оригінальність і широкий

діапазон мислення, висока ерудиція, цілеспрямованість викликають щире повагу його українських і зарубіжних колег.

Винятковий працелюб він, кожним днем свого життя, переконливо доводить, що для людини з талантом і любов'ю до праці не існує перешкод.

Народився М.І. Степаненко 14 жовтня 1958 року в селі Великоселецьке Оржицького району Полтавської області. У 1974 році закінчив Великоселецьку 8-річну школу. Потім продовжив навчання у Кременчуцькому педучилищі, та на філологічному факультеті Полтавського державного педагогічного інституті ім. В. Г. Короленка. Трудовий шлях розпочав у 1982 р. Працював учителем української мови та літератури Великобудичанської середньої школи Диканського району. Навчався в аспірантурі при Київському державному педагогічному інституті ім. О. М. Горького. З 1985 р., понад 30 років, працює в Полтавському державному педагогічному університеті ім. В. Г. Короленка: асистент (1985-1986), старший викладач (1986-1989), з 1989 – завідувач кафедри української мови, з 1991 до 1995 рік – перший проректор з навчальної роботи, з 2005 до 2009 – декан факульте-

ту філології та журналістики, з 2009 – ректор.

У багатьох українських та іноземних виданнях надрукував понад 700 наукових праць, з поміж них монографії, підручники, посібники для вищої та середньої школи. Коло його наукових зацікавлень широке. М.І. Степаненко – автор монографій «Просторові поширювачі у структурі простого речення» (2004), «Прикметниково-іменникові словосполучення в сучасній українській літературній мові» (1992), «Взаємодія формально-граматичної і семантичної валентності у структурі словосполучення та речення» (2004).

На особливу увагу заслуговують літературознавчі праці, присвячені творчості письменника-полтавця Олесь Гончара. У монографії «Публіцистична спадщина Олесь Гончара»: мовні, навколумовні та деякі інші проблеми» (2008), різноаспектно висвітлено динаміку мовної ситуації в колишній Українській РСР і в уже незалежній самостійній Україні, з'ясовано актуальні проблеми сучасної соціуми – та етнолінгвістики, охарактеризовані значення в українському мовно-культурному контексті Тараса Шевченка, Миколи Гоголя, Олександра Довженка. В іншій монографії – «Літературний простір Щоденників» Олесь Гончара» - розкрито український літературний процес ХХ- початку ХХІ ст. в особах, визначено місце і роль у ньому таких майстрів слова, як Павло Тичина, Юрій Яновський, Микола Бажан, Петро Панч, Остап Вишня, Василь Симоненко, Іван Драч, Борис Олійник, Ліна Костенко, Віталій Коротич, Дмитро Павличко, Григій Тютюнник; у контексті шістдесятництва виясковано публіцистичний набуток Івана Дзюби; окрему сторінку присвячено взаєминам, які склалися між Олесем Гончаром та Михайлом Шолоховим, висвітлено також маловідомі сторінки життєпису, творчості, громадської позиції письменників старшої і молодшої генерації. У науковому виданні «Світ в оцінці Олесь Гончара: аксіосфера щоденникового дискурсу письменника» (2012) на діарійному матеріалі за семантичним принципом укладено реєстр списових найменувань людей, а також подій і

фактів, які яскраво заманіфестували знакові віхи української та світової історії, від найдавніших часів і до нинішніх днів, розкривають роль її творців – окремих особистостей і народу загалом. Доповнюють цей цикл досліджень численні статті, а також науково-популярна праця «Духовний посил Олесь Гончара (за матеріалами «Щоденників» письменника» (2009), у якій за тематичним принципом представлено своєрідну збірку крилатих висловів, що мають різний ступінь афористичності й лаконічно та емоційно передають судження про світ, який нас оточує.

М. І. Степаненко опублікував краєзнавчі книги: «Літературні музеї Полтавщини» (2006) та «Літературно-мистецька Полтавщина» (2012). Поповнив бібліографічну серію «Мовознавці України» і підготував дослідження про Арнольда Гриценка («Академік Арнольд Панасович Гриценко» (2006), полтавця Михайла Жовтобрюха («Патріах українського мовознавства» 2005), упорядкував книгу «Наукова спадщина Михайла Жовтобрюха», 2007). Миколі Івановичу Степаненку належить науково-популярні видання «Українське рідне слово» (2005) – вибрані статті, виступи, роздуми про походження української мови й основні етапи її становлення, про періодичну літературно-письмову мову, про сучасну мовну ситуацію та мовну політику в Україні, про становище української мови в діаспорі, про мовну практику видних письменників, про роль рідної мови в освіті, про утвердження її в конфесійній сфері. Цей дослідницький спектр продовжує і посутньо доповнює монографія «Історія, граматики, поетика українського слова» (2008).

Лексикографічна діяльність ученого відбита в працях «Основні сільськогосподарські поняття і терміни: Словник-довідник» (1993), «Словник лінгвістичних термінів» (1999, у співав.), «Новітній українсько-російський словник. 150 000 слів» (2006), «Новітній російсько-український словник. 150 000» (2006). За редакцією М. І. Степаненка близько 30 збірників наукових праць. Він головний редактор альманаху «Рідний край», наукових збірників «Історична пам'ять», «Філологічні

ознайомити майбутніх магістрів з роботою органу державної влади із спеціальним статусом, як прикладом вдалого застосування методів державного управління.

Під час бесіди із студентами Володимир Оніщенко ознайомив присутніх з історією становлення органів Антимонопольного комітету України, його повноваженнями та завданнями, поділився досвідом щодо власних принципів роботи, формування колективу та управління ним.

Голова відділення наголосив, що сьогодні нікого не треба переконувати, що конкуренція – єдиний механізм, який сам собою, беззовнішнього втручання, може забезпечити процвітання суспільства. Саме конкуренція примушує підприємців сумлінно працювати, щоб запропонувати більш якісний та вигідний для споживання продукт

Треба зазначити, що Володимир Оніщенко майже 10 років очолює Полтавське відділення. Ефективність його керівництва з перших кроків вивела територіальне відділення у незмінні лідери серед органів Антимонопольного комітету України, що є наявним показником ефективного застосування методів державного управління».

Шлях до успіху. «Дорогу здолає тільки той, хто іде», - стверджує народна мудрість. То ж цілком зрозумілим був і величезний інтерес майбутніх менеджерів до життєвих стежин Володимира Михайловича Оніщенко. Понад дві години довелося йому під час зустрічі з юними, відповідати на їх численні запитання про життя-буття людини і управління. Якими ж вони були шляхи його долі?

Володимир Оніщенко народився 2 квітня 1958 року в Лубнах. Закінчив восьмирічну школу № 4, потім середню № 1. Не кинувся шукати щастя десь за обріями, а влився в робітничий колектив меблевого комбінату, де старанно працював столяром-складальником меблів. Потім проявив себе як кмітливий слюсар в ковбасному цеху м'ясокомбінату, дійшовши до посади майстра цього цеху. Здібності організатора, го-

мова» (Інституту української мови НАНУ), наукового журналу «Український керамологічний журнал» (відділення Інституту народознавства НАНУ та Національного музею-заповідника українського гончарства в смт. Опішня), член Національної правописної комісії. Організатор і учасник міжнародного (Швеція, Данія, Росія, Україна) проекту «Цінності. Демократія. Освіта». Має подяки від української національно-культурної автономії Санкт-Петербурга за значний особистий внесок у сприяння збереження й відродження української культури, традицій і звичаїв у Санкт-Петербурзі. Наукова, педагогічна, громадська діяльність вченого спрямована на формування в особистості почуття патріотизму, національної свідомості, відданості Україні, любові до рідної мови й культури.

Микола Іванович за свою невтомну, подвижницьку діяльність удостоєний почесних звань «Відмінника освіти України» (1994), «Заслужений діяч науки й техніки України» (2009), нагороди Ярослава Мудрого (2009). Він – кавалер ордена «За заслуги» III ступеня, нагороджений Почесними знаками «Петро Могила» (2009), «Ушинський К. Д.» (2009), Золотою медаллю української журналістики (2013), медаллю Святого Володимира (академія наук вищої освіти України) (2013), орденом Святого Миколая Чудотворця Української Православної Церкви Київського Патріархату (2013), пам'ятною медаллю Всеукраїнського фонду відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини ім. Олесь Гончара «За благодійність та доброзичливість у відтворенні втрачених святинь» (2013), ювілейною відзнакою «200 років з дня народження Т. Г. Шевченка».

М. І. Степаненко – лауреат обласних премій ім. Панаса Мирного (2003), ім. Івана Котляревського, ім. Валер'яна Підмогильного (2012), ім. Володимира Малика (2012), всеукраїнської премії ім. Івана Огієнка (2010), ім. Олесь Гончара (2011), ім. Бориса Грінченка (2013), ім. Петра Василенка (2013), ім. Олени Пчілки (2014), Міжнародної літературної премії ім. Івана Кошелівця (2011)

Учений – член Національної спілки письменників України (з 2011 р.), Національної спілки журналістів України (з 2007 р.). Член Президії НСПУ (з 2011 р.).

Очолюваний М. І. Степаненком Полтавський державний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, який нещодавно урочисто відзначив своє 100-річчя, є авторитетним навчальним закладом, що впевнено входить до числа кращих освітянських вишів України.

«Учителем школа стоїть», - писав свого часу Іван Франко. Ця сентенція не втратила своєї актуальності й сьогодні, вона на всі часи й для всіх суцх на Землі. Із давніх-давен і донині вчительська професія є найвідповідальнішою й найвагомшою в житті людини», - переконаний Микола Іванови Степаненко.

«Учитель – не той, хто вчить, а той у кого вчаться», - кажуть у народі. Щаслива можливість постійно спілкуватися і співпрацювати з «Учителем учителів» переконливо доводить справедливість і точність цих слів, адже кожна зустріч, кожен діалог з ученим дають багатющий матеріал для самостійного аналізу і роздумів, прагнення в своїй повсякденній роботі хоч чимось бути схожим на нього, бути гідним його колегою і учнем.

На знак щирої поваги і безмежної вдячності до М. І. Степаненка дозволю собі закінчити цей короткий нарис словами класика: «Учитель – перед іменем твоим позволь смиренно приклонити колени».

Успішний менеджер

«Візитка»: **Оніщенко**

Володимир Михайлович – голова Полтавського обласного відділення Антимонопольного комітету України, яскрава, непересічна, харизматична особистість, неодноразово обирався депутатом Полтавської обласної та Лубенської міської ради, нагороджений Почесною Грамотою Верховної Ради України «За особливі заслуги перед Українським народом», з врученням нагрудного знаку (2013). Це відзнака Верховної

Ради України за вагомий внесок у життєдіяльність держави, визначну громадсько-політичну діяльність, заслуги перед Українським народом у сприянні становленню та зміцненню України, як демократичної, соціальної, правової держави, здійсненню заходів щодо розвитку демократії, парламентаризму та громадської злагоди в суспільстві.

Полтавське обласне відділення Антимонопольного комітету України, яке В. М. Оніщенко очолює вже 10 років, в перший же рік його керівництва піднялась з 24 сходинки в рейтингу діяльності територіальних відділень України спочатку на п'яту, а потім і на першу. Цю позицію вона впевнено утримує і сьогодні.

Офіційний сайт повідомляє: «Двері Полтавського відділення завжди відкриті для гостей»:

«Сьогодні голова Полтавського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України Володимир Оніщенко зустрівся із студентами Полтавського університету економіки і торгівлі разом з викладачем університету – доктором наук з державного управління, кандидатом історичних наук, професором Ігорем Козюрою. Мета екскурсії – заняття –

зати, в судах – не так багато справ, до того ж, за весь час моєї роботи у нас немає жодної справи програної в суді. Ми намагаємося в межах розгляду справи провести спілкування з відповідачем таким чином, щоб він обов'язково виявлені порушення усунув сам. Адже завдання Антимонопольного комітету полягає в тому, щоб накласти штраф, стягти кошти, ми не фіскальний орган. Якби ми були фіскальним органом, суми були б набагато більші. Але на сьогоднішній день в нас майже мільйон накладених штрафів і він майже весь уже сплачений. Не зважаючи на те, що там є певні строки на сплату штрафів. Так найголовнішим для нас – усунути порушення і домогтися, щоб в подальшому суб'єкт господарювання їх знову не допустив. По цілому ряду перерахованих критеріїв ми посідаємо перше місце в Україні. У нас – найбільша сума накладених штрафів, найбільша сума сплачених, і найбільша кількість відкритих справ.

- За всіма порушеннями, доведеннями в суді, штрафами стоять персонажі іноді дуже одіозні, за якими стоять дуже великий бізнес. Як вам вдається спілкуватися і знаходити спільну мову з ними?

- Знаєте, з першого ж дня роботи я сказав усім, і потім ще не один раз говорив це публічно: «Я людина відкрита і все своє життя прожив по совісті, по совісті житиму й далі. Ніколи до сьогоднішнього дня не виконував ніяких замовлень, не буду виконувати їх і завтра». А щодо великого бізнесу, то мені найпростіше працювати саме з ним. Бо там діє дуже сильна юридична служба, а його очільники добре розуміють, якщо ми виявили порушення, значить вони таки є, і намагаються якомога швидко ці порушення самостійно усунути. Тому що вони працюють не тільки на українському ринку, а й на зовнішніх ринках, і прагнуть мати добрі відносини з зарубіжними партнерами.

- Можна вас запитати про речі приємні, але малодоступні з огляду на вашу зайнятість? Якщо випадає вільна хвилина, як ви вважаєте за потрібне нею розпорядитися?

- Ну, як випадає вільна хвилина я прагну провести її в колі

сподарника у юнака були помічені і відзначені. Йому доручили важливу в місті посаду директора ресторану на станції Лубни. Згодом Володимир Оніщенко – начальник цеху м'ясних напівфабрикатів комбінату громадського харчування. Підприємливість, комунікабельність, дар комерсанта стали головними у визначенні подальшої долі. У районі створювалася нова структура «Лубенський агрокомбінат», і в ній посаду директора агроторгового підприємства запропонували Володимир Михайловичу. І тут він проявив і силу духу, і здібності керівника. Торгівля, як кажуть, ожила, в селах було створено 650 робочих місць. Володимир Оніщенко одним з перших на Лубенщині відчув свіжий подих ринкових, бізнесових стосунків і став бізнесменом, створивши асоціацію «Лубни-бізнес». Своєрідним благодійником стає молодий бізнесмен, організувавши концертно-розважальні програми в місті. А збудувавши торговий центр «Тамара» на окраїні південного масиву Лубни, він позбавив її жителів багатьох незручностей, забезпечивши їх товарами промисловості.

Хліборобський хист Володимир Оніщенко проявив у селі Шершнівці, створивши сільгосппідприємство. Авторів цих рядків довелося не раз бачити Володимира Михайловича в полі разом з орачами, сівачами, жнивцями – і таке враження, що він народився серед нив. Довелося спостерігати і за своєрідним святом: селяни одержували зароблене зерно в «Оніщенка». Одна літня жінка ділилася радістю з односельцями: «Скільки зерна я не одержувала ніколи. Добрий господар Оніщенко!»

Добрим господарем і умілим менеджером виявився В. М. Оніщенко і на новій посаді. З 2004 року – він директор ТОВ «Обрій». А ще без відриву від виробництва зумів успішно закінчити Полтавський університет споживчої кооперації і одержати диплом магістра менеджменту.

Основним напрямком діяльності товариства в 2004-2006 роках стала переробка зерна на борошно та крупи, виготовлення макаронів і олії. Підприємство мало 55 робочих місць, всі вони

були заповнені спеціалістами високої кваліфікації, людьми добрими, щирими, дисциплінованими і працьовитими. Щомісячно ТОВ «Обрій» виготовляло близько 100 тонн різних круп, серед них пшенична, ячмінна, горохова, кукурудзяна, а ще 250-300 тонн борошна, 1,5 тонни олії та 150 кілограмів макаронів щоденно.

Тож і не дивно, що восени 2006 р. земляки-лубенці виявили В. М. Оніщенку високу довіру, обравши його депутатом Полтавської обласної ради. А незабаром він одержав пропозицію очолити Полтавське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України.

Пряма мова: Цілком відверто. Переповідати чужу, навіть успішну долю – справа не вельми вдячна, тим паче, що диктофон зберіг запис відвертого діалогу В. М. Оніщенка з слухачами. Дозволю собі (з дозволу Володимира Михайловича) навести лише кілька уривків з нього. На мою думку, вони дають досить повне уявлення про героя нашого нарису і як про керівника, доброго господаря і успішного менеджера, і як про людину і громадянина:

- Ви пройшли, я б сказав, дуже пістрявий шлях, бо зовсім роботи не схожі одна на іншу і місця, де ви працювали. І, скажімо, виробництво мебеле і харчове, і роздріб-рітейл, тобто ви знали різні сфери. Потім був бізнес, і після цього Вам запропонували змінити свою комерцію, свою приватну роботу якби на себе, і Ви пішли працювати на державу. Що повинно статися в житті, щоб людина, успішний бізнесмен, захотіли сісти в крісло чиновника?

- Сталося так, що у 2006 р. ми частину бізнесу продали, в принципі я продав і сільгосп підприємство, були кошти. А мені на початку осені 2006 р. запропонували: є вакансія, чи не бажаєте піти головою тервідділу?» Я до цього часу, скажу, чесно, не знав, що таке Антимонопольний комітет. Почитав законодавство, подивився всю законодавчу базу, всі положення і т.д. І мені сподобалося те, що ця організація, вона наполовину військова. Ми, до

речі, сказали, наші працівники, прирівняні до працівників правоохоронних органів. Голова територіального відділу прирівняний по захисту і т.д. до народних суддів України.

- Ви відчули, що є можливість сублімувати давню мрію стати військовим?

- Так. У мене, знаєте, на душі потепліло. Напевно це шанс свою давню мрію, хоч якимось чином, прирівняти до військової служби. І, наприкінці 2006 р., я сказав: «Так. Я можу спробувати». У березні відбувся конкурс, в якому, окрім мене, брали участь ще 5 конкурсантів, і всі відомі постаті в Полтаві. Я переміг на конкурсі. 19 квітня 2007 р. голова Антимонопольного комітету України особисто представив мене в обласному центрі як голову територіального відділення.

Приймав відділення, коли воно було на останніх місцях по рейтингу в Україні. Чесно сказав його працівник: «Я нікого з собою не веду, нікого не маю наміру звільняти. Покажіть будь ласка свій справжній потенціал. Я хочу нормалізувати ситуацію, хочу щоб тервідділення було на висоті, щоб в області знали, що таке Антимонопольний комітет, а найважливіше, щоб ми виконали функцію, передбачену законом – захист конкуренції, захист від недобросовісної конкуренції і т.д.» За підсумками 2007 року ми вийшли на 3-4 місце і з 2008 – ми стабільно посідаємо перше місце в Україні. Досягти цього було непросто, і моя величезна вдячність спеціалістам, які працюють у відділенні, вони висококваліфіковані фахівці, і довели це. Безперечно їм було дуже важко, навантаження величезне, але вони успішно справилися і дай, Боже, їм щастя і здоров'я ще не один рік!

- За якими показниками, що забезпечують вашому територіальному відділенню очевидне лідерство, ви вийшли на перше місце?

- По рейтингу у нас іде 54 показники. Це і кількість справ, і кількість припинених порушень, це сума накладених штрафів. Сума сплачених штрафів. Це і справи в судах, є чи немає, кілька виграних і програних справ і т.д. На сьогоднішній день можу ска-

в майстри спорту, стає переможцем і призером численних обласних і всеукраїнських змагань, навчається перемагати і «тримати удар» у випадку невдач, що пізніше дуже знадобиться у житті).

Потім була військова служба, «за тридев'ять земель», в частині особового призначення на секретному ракетному полігоні Капустин Яр а Астраханській області, де проходило випробування перших балістичних ракет-носіїв системи Корольова. І тут Григорій Тараненко теж «не пас задніх». Одержавши унікальну можливість «дотягнутися від Землі до Космосу», він швидко став відмінником бойової і політичної підготовки, неодноразово відзначався командуванням військової частини, нагороджувався позачерговими відпустками за мужність, кмітливість, холонокровність і водночас, рішучість виявлених під час виконання поставлених завдань.

Відслуживши «як належить», повернувся на батьківщину. Мав намір продовжити навчання на стаціонарі Полтавського сільськогосподарського інституту, але батьки на той час були уже старенькі і потребували догляду. Тому, вже через тиждень після демобілізації, Григорій Тараненко, студент-заочник вишу, розпочав самостійний трудовий шлях автослюсарем АТП № 3 у Засуллі. З того часу і до сьогодні Григорій Іванович - трудівник із трудівників, наполегливо і невтомно працює «від зорі і до зорі», «до сьомого поту» в повному розумінні цих слів. Іде за часом, як за плугом, «без труб і барабанів», зростаючи спочатку як фахівець, а потім уже і як перспективний і далекоглядний керівник.

Змінювалися трудові колективи і посади (від головного механіка автоколони до очільника всіх комунальних служб міста і району), але завжди незмінними залишалися його високі організаторські якості, помножені на глибоку і щире повагу до людини-трудівника, турботу про неї, готовність, завжди підтримати і допомогти, підставивши своє плече у вирішенні не лише виробничих, а й побутових проблем. І люди завжди вірили йому, ішли за ним.

сім'ї. Я одружився дуже рано, у 18 років. А якщо врахувати, що жили ми з дружиною за 5 дворів один від одного на одній вулиці, то можна сказати. Що знаємо один одного усе своє свідоме життя. І я вдячний Господу Богу, що завдяки йому наші долі переплелися понад 40 років тому. Невідомо як би склалося моє життя, як би не Тамара. Вона завжди допомагала мені і підтримувала мене у скрутні часи, поклала дуже багато сил і здоров'я для того, аби наша сім'я була такою, якою вона є сьогодні, щоб наші діти були здорові, розумні, виховані і успішні.

Тому ми з нею, при нагоді, намагаємося поїхати до Лубни, відвідувати батьків, поспілкуватися з друзями і близьким, тут все таки прожито 49 років, якомога більше часу провести з внуками, з дітьми. Слава Богу, діти...

- Успішні?

- Так, успішні. І син, і донька є нашою гордістю. Донька обрала викладацький шлях. В 33 роки вона захистила докторську дисертацію і очолює кафедру в Полтавському національному технічному університеті ім. Ю. Кондратюка. Син здобув три вищі освіти і успішно займається агробізнесом. Має досвід і управлінської роботи – тривалий час очолював Диканську районну державну адміністрацію.

- Рейтинг власного життєвого успіху за 10-бальною шкалою в скільки балів ви б оцінили?

- Ви знаєте, я людина амбіційна, дуже амбіційна, безумовно, мені хотілося б в житті ще набагато більшого, але я реаліст, ну, скажімо, мені кілька разів пропонували переїхати до Києва, очолити там Київське міське тер відділення. А я відверто і щиро говорив: «Я не поїду. Не хочу і не можу залишити Полтавщину, люди якої повірили в мене і перед якими я несу відповідальність. Ну, а якщо за 10-бальною шкалою, враховуючи те, що в мене є ще, скажімо, 10 років роботи попереду... То, думаю, десь так: 6-7...»

Благодійник

Про таких людей, як **Тараненко Григорій Іванович** кажуть: «На них тримається світ». Адже світ - у руках особистостей, котрі мають відвагу мріяти і втілювати свої мрії в життя.

Поєднання високого професіоналізму і прекрасних людських якостей, невтомна енергія і організаторський талант керівника, вміння створити творчу атмосферу в колективі, принциповість і вимогливість до себе та до людей, про-

стота і щирість у спілкуванні принесли йому заслужений авторитет не лише на Полтавщині, а й далеко за її межами. За вагомих особистий внесок у розвиток будівництва і комунального господарства Г. І. Тараненко удостоєний звання «Заслужений працівник сфери послуг України» та численних урядових нагород. Та найвищою нагородою він вважає визнання своїх заслуг на рідній землі – Лубенщині, де майже за півстоліття наполегливої праці пройшов трудовий шлях від автослюсаря АТП № 3 у Засуллі до керівника житлово-комунального комплексу міста і району, і де країни, оцінюючи зроблене ним, говорять: «Де народився – там і пригодився!».

Сьогодні, коли усім нам потрібні історії успіху сучасників, приклад Григорія Івановича заслуговує на особливу увагу. Сам він свої досягнення пояснює дуже просто і водночас ємко: «Якщо з любов'ю ставитися до того, що ви робите, то ви обов'язково будете успішними». Ми ж, озираючись на багатий і насичений життєвий шлях героя нашого нариса, спробуємо більш повно відповісти на питання: «В чому секрет його успіху?»

Переконаний, що його запорукою стали і виняткова працездатність, і одержимість у роботі. Григорій Іванович ніколи

не боявся і не цурався ніякої роботи, переконуючи власним прикладом оточуючих, що успіх, це дійсно «99 відсотків поту і 1 відсоток – натхнення». Досягти помітних вершин у праці і творчості Г. І. Тараненкові допомогли наполегливість (яку часто називають «магір'ю успіху»), сила волі і неабияке терпіння. Вагомими факторами стали й віра у власні сили, вміння переборювати труднощі, та постійне прагнення до нового. Творчий підхід до справи, ґрунтовні знання у поєднанні з багатим досвідом і застосування їх на практиці, щирість, доброзичливість і комунікабельність у спілкуванні з людьми.

Саме ці риси характеру Григорія Івановича особливо цінують земляки.

А народився Г. І. Тараненко 7 жовтня 1946 року в чарівному куточку Лубенщини, в селі Єнківці, на батьківщині знаменитих українських пісень «петрівок», неподалік від чудодійної криниці, місця проведення велелюдних «співучих ярмарок» ХІ - початку ХХ століть в селянській сім'ї чисельного й працелюбного роду Тараненків, який мав глибокі і могутні козацькі корені. Ще малим хлопчиком бачив, як односельці поважають і шанують його батьків трудівників-хліборобів Івана Ільковича та Марфу Яківну, котрі намагалися зробити все, щоб їхній син зміг реалізувати себе. То ж і прагнув у всьому і завжди бути схожим на них. Тут доля подарувала йому щасливу можливість особистого спілкування з яскравою і цілісною творчою особистістю-однокласником і другом шкільних років старшої сестри Галини Василем Симоненком, життя і творчість якого стали потім для хлопця своєрідним орієнтиром.

Та й сам Григорій був не з лякливих: він мріяв змінити світ на краще, зробити його більш досконалим. Для славних справ необхідні глибокі, різнобічні знання і вміння. Юнак вступає до Хорольського технікуму механізації сільського господарства. Тут він здобуває не лише ґрунтовну і міцну теоретичну підготовку, практичні навички, а й необхідний фізичний гарт (захопившись класичною боротьбою, виконує норматив кандидата

Добрий господар

Кузьменко Володимир Вікторович – добрий господар, успішний менеджер, чудовий організатор, далекоглядний і мудрий керівник, креативна і харизматична особистість. Не випадково земляки п'ять раз поспіль обирали його на конкурсній основі головою селищної ради ушавленої в світах своїми чудо-вишиванками і неповторної краси килимами та гобеленами Решетилівки. Їх вибір можна зрозуміти: за два десятиліття,

протягом яких він очолював орган місцевого самоврядування, невелике, типове селище міського типу на Полтавщині перетворилося в красиве, затишне, ошатне і благоустроєне містечко, в якому хочеться жити, працювати і рости дітей.

В останні роки Решетилівська селищна рада брала участь у багатьох обласних та всеукраїнських конкурсах проектів і програм розвитку місцевого самоврядування, щоразу займаючи призові місця. Так, наприклад, у 2008 році вона стала переможцем I Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування за виконання проекту «Удосконалення рекреаційної структури селища Решетилівка». Наступного року селищна рада вийшла переможницею спільного конкурсу-проекту Європейського Союзу та програми розвитку ООН під назвою «Місцевий розвиток орієнтований на громаду». А у 2010 році селищна рада стала переможцем Всеукраїнського конкурсу «Населений пункт найкращого благоустрою і підтримки громадського порядку». В 2013 році Асоціацією міст і селищ України Решетилівка визнана найкращим районним центром країни.

А селищний голова В.В. Кузьменко за плідну працю в досягненні високого іміджу селища на теренах області і України, уміле керівництво депутатським корпусом і всією громадою

Сьогодні, з висоти прожитих років, оцінюючи зроблене з виробничими колективами, керівником яких йому свого часу доводилося бути Г. І. Тараненко має повне право сказати словами Т. Г. Шевченка: «Ми чесно йшли, у нас немає й зерна неправди за собою». Добрий і світлий слід на роки і десятиліття залишив Григорій Іванович нащадкам. Його праця і частина його душі, вкладена у виробничі об'єкти рідного краю, серед будівничих яких довелося бути: м'ясокомбінат, СТО «Київ-АвтоВАЗ», комбінат будівельних матеріалів, об'єкти соціальної інфраструктури – перша дев'ятиповерхівка в центрі міста, численні пам'ятники до 1000-ліття Лубен, житло для чорнобильців. Під його керівництвом здійснено також будівництво житла для робітників комунальних служб міста, зросла ціла плеяда перших керівників міських організацій і служб (7 його безпосередніх вихованців є сьогодні умілими очільниками трудових колективів). Чого вартий хоча б один проект «Організація сприяння громадянам у прокладенні та відновленні мережі водопостачання», розроблений Г. І. Тараненком, завдяки якому було забезпечення питною водою близько 8 тисяч жителів Засульської і Войнихівської сілрад, відзначений в 2004 році дипломом переможця Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування.

При всьому цьому Григорій Іванович ніколи і ніде не вип'ячував своє «Я», завжди намагався скромно «триматися в тіні». Частенько бувало й так, що зовсім інші, мало причетні до справи, люди «піарилися» на створеному його руками й розумом: перерізали червоні стрічки, проголошували промови, одержували дипломи й нагороди. А він, «без зайвого шуму», і далі «тягнув свого воза», одержимий ще дитячою мрією – обов'язково змінити на краще світ, рідне місто і свою «малу батьківщину» на берегах тихоплинного Удаю.

Завжди надійним тилом, нерушимим оплотом, підтримкою і опорою у всіх його справах Григорію Івановичу була дружина і працююча сім'я, інсамперед, звичайно ж, дружина Таміла

Іванівна – його Берегиня, вірна супутниця, помічниця і порадиця. Понад чотири десятиліття вона крокує пліч-о пліч з нашим героєм непростими життєвими шляхами, поділяючи з ним всі труднощі і розділяючи радість перемог і звершень.

Разом вони зростили прекрасних дітей: доньку Руслану – надійну помічницю і продовжувача славних традицій роду, і сина Вадима, який, на жаль, дуже рано відійшов у вічність, полишивши незагойну рану у батьківських серцях і добру, світлу, вічну пам'ять земляків для добробуту, блага і щастя яких встиг зробити чимало добрих і значимих справ, підтвердивши народну мудрість: «...який батько – такий син...» Нині Григорій Іванович і Таміла Іванівна допомагають «стати на крило» вже внучатам – Андрію, студенту університету економіки та щебетусі-розумниці, школярці Настусі.

Родина Тараненків, вихована на традиціях добропорядності й милосердя, завжди йшла і йде шляхом меценатства і добродійності. Саме на їхні кошти виготовлено і встановлено на батьківщині витязя молоді української поезії в селі Біївці у 2005 році величний пам'ятник незабутньому Василю Симоненку, проведено капітальний ремонт і реставрацію древньої козацької Свято-Покровської церкви в селі Березоточа, встановлено нові хрести над її куполами. Вагому допомогли надали благодійники і церкві Різдва Пресвятої Богородиці та Свято-Троїцькому храму у Лубнах, ряду сільських церков. І тепер лампадка і молитва за них тепліться в кожній святій обителі, якій надала допомогу сім'я Тараненків, кожному серцю віруючих, яке зігріли вони своєю увагою, мудрістю і добротою – Вірою, Надією і Любов'ю.

За свою благодійницьку діяльність Григорій Іванович нагороджений церковним орденом Почаєвської Божої Матері, а його дружина Таміла Іванівна – орденом Святого князя Володимира.

Добре відома в Посульському краї і безкорислива благодійницька діяльність Григорія Івановича – підтримка і допомога молодим літераторам і підприємцям, турбота про ветеранів війни і праці, важкохворим і немічним (особливо дітям), яку він

ніколи й ніде не афішує, бо робив це не заради слави, а від чистого серця («Просто не міг інакше»).

...Скільки вже зроблено Г. І. Тараненком! А скільки ж ще треба зробити, як багато задумів хочеться реалізувати! Протягом кількох десятиліть, добре особисто знаючи Благодійника, ми переконані, йому це під силу! То ж, бажаючи Г. І. Тараненку міцного здоров'я, щасливого багатоліття і здійснення всіх його мрій, віримо, що і надалі його супутниками у житті будуть Віра, Надія і Любов, а вірною помічницею їхня мати, свята Софія (Мудрість).

гобелени давно вже представляють Україну на міжнародному рівні, прикрашають штаб-квартиру ООН в Нью-Йорку та зал засідань Ради Європи у Страсбурзі. У справжнє всеукраїнське свято народного мистецтва перетворився щорічний фестиваль «Решетилівська весна», багато вже зроблено й для розвитку міжнародного туризму та більш глибокого розкриття мистецького потенціалу краю для українських й іноземних туристів.

Та певно найважливішим є те, що в центрі уваги селищного голови і згуртованої навколо нього потужної й дружньої команди депутатів краян завжди знаходиться конкретна людина з її потребами і проблемами. З особливою увагою ставиться він до ветеранів війни і праці, воїнів-афганців, «чорнобильців», учасників АТО, опікується багатодітними сім'ями, людьми з обмеженими можливостями, багатодітними сім'ями та підростаючим поколінням. І за це йому вдячні люди. Вони завжди впевнені, що на В. В. Кузьменка можна покластися. А це для нього – найвища нагорода!

Є у Володимира Вікторовича і заповітна мрія – повернути Решетилівці статус містечка, з яким вона прийшла через століття своєї історії. Всі передумови для цього є: і відповідна кількість жителів і промисловий потенціал, і належна інфраструктура і багата історична спадщина. Окрім того – це єдиний в Україні районний центр який зростив і дав путівку в життя відразу п'ятьом лауреатам Національної премії імені Т. Г. Шевченка. Районна та обласна ради вже підтримали клопотання депутатів селищної ради. Тепер слово за Верховною Радою України.

P.S. Поки ця книга готувалася до друку, 18 грудня 2016 року, в рамках процесу децентралізації відбулися вибори очільника створеної на базі селища територіальної громади, в результаті яких, набравши 76,9% голосів виборців, Володимир Вікторович Кузьменко, впевнено обійшов шістьох своїх конкурентів і став першим в історії головою Решетилівської територіальної громади. Разом з однопумцями ним уже розроблено ґрунтовний, детально продуманий і прорахований план розвитку громади до

у липні 2012 року був нагороджений Почесною грамотою Верховної Ради України за особливі заслуги перед українським народом. Його портрет з короткою біографією занесений до книг: «10 років Незалежності України», «Діловий імідж України» та до Всеукраїнської книги «Велич і Пошана».

Яким же був його шлях до успіху, до заслуженого всеукраїнського визнання?

Народився В.В. Кузьменко 9 січня 1960 року в Решетилівці в сім'ї робітників. Навчався в Решетилівській середній школі, яку закінчив у 1977 році. Вийшовши на самостійний життєвий шлях, деякий час працював у колективі Східноукраїнської нафтогазової розвідки № 39, у Решетилівській райспоживспілці, де пройшов неабиякий робітничий гарт. Із жовтня 1978-го по жовтень 1980 року Володимир проходив армійську службу та території Угорщини.

Демобілізувавшись, Володимир Кузьменко вирішив присвятити себе педагогічній справі. Спочатку працював старшим піонервожатим Шамраївської восьмирічної школи, а згодом викладачем факультету Полтавського педагогічного інституту імені В. Г. Короленка. Брав активну участь у громадському житті. Швидко завоював авторитет серед молоді та односельців, які обрали юнака депутатом селищної ради.

Ініціатива, наполегливість в досягненні поставленої мети, творчий підхід до справи і вміння завжди доводити до кінця розпочату справу були помічені і керівництвом району. На початку 1983 р. В. В. Кузьменку запропонували роботу в райкомі комсомолу інструктором. А через рік і кілька місяців перевели на роботу в Решетилівську селищну раду – заступником голови виконкому. Тут відбулося його становлення як господарника. В цей час на Решетилівщині йшла активна підготовка до проведення першої обласної науково-практичної конференції із соціальної забудови населених пунктів. Містечко і села району завдяки наполегливій праці їх мешканців змінювалися буквально на очах, і селищна рада була на перехресті вирішення важ-

ливих загально районних завдань. За 50 днів було споруджено в райцентрі величний Меморіальний комплекс (тут В. В. Кузьменко довелося попрацювати і як будівничому, і як постачальнику – транспортувати із Запоріжжя граніт й інші будівельні матеріали для безперервної роботи будівельних бригад). За 100 днів, практично з нуля, на окраїні селища, методом народної будови, було споруджено професійно-технічне училище для підготовки сільськогосподарських кадрів. Тут на плечі Володимира Вікторовича лягла відповідальність за забезпечення трудової участі в роботі всіх підприємств і організацій Решетилівки.

Так, у горнілі конкретних життєво важливих справ, гартувався характер молодого фахівця, виявлялися його хороші ділові якості, організаторські здібності.

З вересня 1991 року по квітень 1998-го В. В. Кузьменко працював директором Шилівської неповної середньої школи. За час його роботи на цій посаді зміцнилася матеріальна база даного навчального закладу, поліпшився навально-виховний процес. Керівник постійно приділяв увагу професійному росту вчителів, підвищенню їхньої кваліфікації, згуртуванню педагогічного колективу на добрі справи.

З квітня 1998 році і по даний час Володимир Вікторович обіймає посаду Решетилівського селищного голови, яку йому довірили краяни. Своєю повсякденною наполегливою і плодотворною працею він прагне виправдати довір'я виборців, виконувати їхні запити і прохання, зробити якомога більше корисного для всієї громади.

За період роботи В.В. Кузьменка на посаді селищного голови реформовано житлово-комунальне господарство, значно зміцнено його матеріально-технічну базу, у райцентрі проведено значний ремонт доріг, освітлення вулиць, поліпшився їхній архітектурний стиль, споруджено фонтани, дитячі ігрові майданчики, закладаються нові клумби, проводиться благоустрій парків, скверів, подвір'їв.

Важливим є і те, що Решетилівська селищна рада стала ак-

тивним членом Асоціації міст і селищ України, а її очільник В. В. Кузьменко обраний членом правління Асоціації міст і селищ Полтавщини. Це дає змогу завжди тримати руку на пульсі життя, оперативно знайомитися з творчим доробком колег з різних регіонів країни і впроваджувати найкраще і найцінніше з їх досвіду в практику своєї роботи. У свою чергу решетилівці також щедро діляться власними здобутками. Завжди радо і гостинно зустрічають численні делегації працівників органів місцевого самоврядування з усіх куточків України. колеги управлінці добре знають: «Повчитися у Решетилівці є чому». А сам Володимир Вікторович, зустрічаючи гостей просто і щиро розповідає їм як про успіхи так і про тимчасові невдачі, без яких досягнути поставленої мети просто неможливо, аналізує їх причини, говорить про шляхи і способи подолання. При цьому часто цитує Шота Руставелі: «Що сховав ти – те пропало, що віддав – те твоє».

Наведу лише кілька прикладів того, що вже зроблено і становить великий інтерес для гостей. Далеко за межами області добре відомо про ефективну і плідну роботу решетилівських комунальників: ПП «Житлосервіс», КП «Решетилівський водоканал», Решетилівської дільниці «Полтаваобленерго» та створеного при селищній раді, з ініціативи В. В. Кузьменка, групи «Благоустрій». Завдяки їх чіткій, злагодженій роботі і взаємодії, яку безпосередньо координує селищний голова, життя людей у містечку з кожним роком стає все комфортніше.

Заслуговує на увагу і досвід організації і налагодження ефективної роботи ОСББ «Родина», «Калина», «Роса» та ін. в багатопверхівках селища, їх дбайливого ставлення до своїх будинків та прилеглих до них територій.

Чимало вже зроблено і робиться в Решетилівці з ініціативи і за безпосередньої участі селищного голови, для зберегання і популяризації в Україні і світі її унікальної мистецької спадщини і вишивки, килимництва та ткацтва, які мають внести до реєстру нематеріальних цінностей ЮНЕСКО, адже решетилівські

Заняття зі студентами курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників С. Ф. Клепка організує на основі дослідницької стратегії навчання, яка є ефективною моделлю взаємозв'язку наукових досліджень і освітніх практик. Знаком визнання актуальності та важливості для педагогів питань, що обговорюються під час занять, педагогічної майстерності викладача С. Ф. Клепка є слова вдячності слухачів курсів підвищення кваліфікації: «Як завжди, Ви оригінальний і креативний, умієте спонукати до роздумів найпасивнішого слухача» (слухач курсів заступників директорів із навчально-виховної роботи Л. М. Михайлик), «Ми з великою повагою ставимося до Вашої професійної діяльності та глибоко шануємо Ваш внесок у розвиток української освіти. Ми ж у своїй практичній роботі намагаємося донести до наших дітей новітні технології і цим допомагаємо їм зорієнтуватися в сучасному світі» (група вчителів математики),

С. Ф. Клепка завжди відкритий до співпраці, веде активну громадську роботу: голова Полтавського відділення Українського сипергетичного товариства, член вищої ради ПОППО. У 1996-1997 рр. став членом редколегії журналу «Математика в школі». У 2006-2009 рр. – координатором українсько-нідерландського проекту «Громадські платформи освітніх реформ в Україні»; Міжнародного центру вдосконалення шкільництва (Нідерланди); Міжнародного фонду «Відродження» (Україна). Розроблений під його керівництвом проект «Школа майбутнього, школа для майбутнього: розвиток школи на місцевому рівні заслужив за міжнародними стандартами з боку нідерландських організаторів оцінку успішного і видання про нього спеціальної книги успіху, в якій, зокрема, надрукована і стаття С. Ф. Клепка. «Що відбулося в Полтаві? Розбудова проектної сфери освіти».

С. Ф. Клепка бере активну участь і в атестаційному процесі науково-педагогічних кадрів, направляє відзиви на автореферати дисертацій, виступає опонентом нових дисертаційних робіт. Він є членом спеціалізованих учених рад по захисту дисертацій

2020 року, який безумовно, буде втілено в життя. А це значить, що мрії збуваються, і як стверджував, незаслужено призабутий поет-класик: «Через чотири роки тут буде місто-сад!»

Філософ, інтегратор, експерт

Клепка Сергій Федорович - доктор філософських наук, доцент, проректор з наукової роботи та завідувач кафедри філософії і економіки освіти Полтавського обласного інституту післядипломної освіти імені М. В. Остроградського, головний редактор журналу «Постметодика», відмінник освіти України, добре знайний в республіці новатор, дослідник, педагог, експерт в галузі освіти.

Вчений переконаний, що на майбутнє можна впливати лише із сьогодення. Тому своєрідним девізом його життя стали поетичні рядки Ліни Костенко: «Не допускай такої мислі, що Бог покаже нам неласку. Життя людського строки стислі, немає часу на поразку!»

Народився Сергій Федорович Клепка 15 серпня 1953 року в м. Сміла Черкаської області, в робітничій сім'ї. В 1971 р., закінчивши Смілянську середню школу № 1 з золотою медаллю, вступив до Харківського державного університету ім. О. М. Горького на механіко-математичний факультет, який закінчив у 1976 році. Навчаючись на факультеті громадських професій університету, у 1974 році здобув спеціальність соціолога.

Під час навчання в ХДУ був старостою групи, членом комітету комсомолу університету, командиром студентського

будівельного загону.

Із серпня 1976 по грудень 1978 р. працював учителем математики Глобинської середньої школи № 1. Залишити педагогічну роботу в школі довелося у зв'язку з обранням на посаду другого, а в листопаді наступного року першого секретаря Глобинського райкому комсомолу. У 1980 році Сергій Федорович став депутатом Глобинської районної ради. Молодь Глобинщини шанувала його, як ерудованого, вдумливого, розважливого, ініціативного ватажка. Ці риси юнака були помічені. І обласний комітет комсомолу на своєму пленумі 1 жовтня 1980 року обирає його секретарем Полтавського обкому комсомолу з агітації і пропаганди. На цій посаді С.Ф. Клепко пропрацював до грудня 1984 року. Із грудня 1984 по вересень 1991 року він – консультант Будинку політосвіти.

Повернувся у систему освіти Сергій Федорович у вересні 1991 року на посаду методиста кабінету математики Полтавського обласного інституту вдосконалення вчителів. А з грудня 1992 року обіймає посаду заступника директора (пізніше, проректора) з наукової роботи Полтавського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних працівників ім. М. В. Остроградського. У 1995 році очолив кафедру гуманітарних дисциплін інституту, яку 2002 року трансформовано у кафедру філософії і економіки освіти.

Шлях у велику науку С. Ф. Клепко розпочав у 1992 році, захистивши дисертацію на здобуття наукового ступеню кандидата філософських наук на тему «Плюралізм і самоврядування як принцип соціальної самоорганізації». Науковий ступень доктора філософських наук здобув 2009 році, тема його дисертаційного дослідження – «Репрезентація знань в освітньому просторі (філософський аспект)».

С. Ф. Клепко – автор понад 250 наукових праць з проблем філософії освіти, інтеграції знань, соціальної філософії, менеджменту освіти у тому числі монографій «Інтегративні освіта і поліморфізм знання», «Есе з філософії освіти», «Філософія

освіти» у європейському контексті», «Контексти з філософії освіти». Його праці видавалися англійською мовою, друкувалися в багатьох зарубіжних виданнях.

Сергій Федорович був першим працівником Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, який захистив дисертацію кандидата наук. Сьогодні в ПОППО працює 4 доктори наук та 11 кандидатів наук. Таке зростання потенціалу є безперечною заслугою його проректора з наукової роботи.

С. Ф. Клепко – активний учасник міжнародних конференцій вчених філософів, на яких він ознайомлюється з напрацюваннями колег та щедро ділиться власним досвідом. Його доповіді і повідомлення одержали високу оцінку науковців на форумах у США, Канаді, Польщі, Румунії, Бельгії, Нідерландах, Німеччині.

Та все ж головні зусилля Сергія Федоровича спрямовуються на розбудову післядипломної педагогічної освіти. Упродовж 20 років на шпальтах науково-методичного педагогічного журналу «Постметодика», організатором і головним ректором якого він є, ведеться відкритий, професійний діалог щодо найактуальніших і найгостріших проблем української освіти. Із часу заснування часопису видано понад тисячу статей, у яких 1200 авторів висвітлювали дослідження актуальних педагогічних проблем, пропонували шляхи їх розв'язання та опис вітчизняного й зарубіжного педагогічного досвіду. У «Постметодиці» представлено доробки 33 сучасних зарубіжних авторів із Швеції, Фінляндії, Німеччини, Польщі, Нідерландів, надруковано 28 статей 38 авторів із Росії, 181 публікацій зроблено російською та англійською мовами. ПОППО має інноваційний характер упровадження філософії освіти в навчальній праці, кафедрою філософії і економіки освіти, завідуючим якої є Сергій Федорович, забезпечується викладання навчального модуля «Філософія освіти та інформаційні технології» на допомогу педагогам в розробленні і вдосконаленні власної філософії освіти з питань стратегій і технологій навчання».

тавська енциклопедія» С. Ф. Клепко запропонував аналогічну «Британіці» назву «Полтавіка», під якою цей проект і увійшов у науковий обіг».

Ільченко В. Р., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, завідувачка лабораторії інтеграції змісту освіти Інституту педагогіки НАПН України:

«С. Клепко - філософ не тільки за кваліфікацією, але й за змістом своїх наукових досягнень. Серед них – моделі освіти, парадигми освіти, зміст понять «освічена людина», «кожен учень-освічений», «тільки освічені вільні». Цей тезис стародавніх мислителів зараз особливо сучасний».

Попович М. В., доктор філософських наук, професор, академік НАН України, заслужений діяч науки і техніки, директор Інституту філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України:

«Можна сказати з упевненістю, що С. Ф. Клепко визначив правильні вихідні позиції для роботи в нашій країні філософії освіти і відкрив для філософії науки, яка має у нас дуже добру традицію, нові і майже незаперечні дослідниками перспективи. Він підготував прекрасну докторську дисертацію, яка збагатить наш філософський національний дискурс і зробить істотний внесок у створення національної концепції освіти на сучасному світовому рівні».

Число подібних характеристик можна множити і множити. А С. Ф. Клепко і надалі вірно служить науці, відкриває нові знання, має низку конструктивних ініціатив, спрямованих у майбутнє української освіти.

на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук Харківського національного педагогічного університету імені Ш. С. Сковороди та Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

У період з 2010 по 2013 рік досвідом наукової роботи та проектного менеджменту від ділився як член Програмної ради Освітньої програми Міжнародного фонду «Відродження» здійснюючи експертну оцінку проектів, що подають на підтримку до фонду. За цю роботу дістав Подяку Правління та Дирекції фонду (2013 р.).

Сергій Федорович є беззаперечним лідером у розвитку вітчизняної науки і освіти, діяльність якого відзначена присвоєнням йому почесних звань і врученням нагород. Він – відмінник освіти України, нагороджений Почесними грамотами Полтавської обласної державної адміністрації, Міністерства освіти і науки України, лауреат громадської премії Всеукраїнської експертної мережі «Експерт року – 2006», переможець конкурсу «Педагогічна публіцистика року – 2007».

Його життєвий і творчий успіх повною мірою поділяють з ним дружина Олександра Володимирівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри філологічних дисциплін психолого-педагогічного факультету Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка та донька Олена Сергіївна, яка закінчила Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка, магістр економіки, спеціалізується в галузі дизайн-мислення, випускниця Британської вищої школи дизайну та мистецтв.

«Немає ніяких секретів, не існує жодного алгоритму дій, який зробив людину успішною, - вважає вчений. – Лише наполеглива праця і, звісно, впертий характер. Бачу мету – не бачу перешкод! Хоч як би важко не було, хоч би стільки падінь не сталось – треба підійматися і рухатися вперед». «Не давати зламати себе ні людям, ні обставинам», як зазначала Марія Складовська-Кюрі».

Відповідаючи на запитання про те, скільки в житті

Сергія Федоровича було знаково-успішних років, він говорить: «Я колись думав про зв'язок своєї біографії і технічного прогресу. Пам'ятаю 12 квітня 1961 року – політ Гагаріна у космос, але в нашій хаті тоді й електрики не було. Телевізор з'явився, коли мені було дванадцять. У 1980-х я страшенно хотів мати персональний комп'ютер, це здійснилося в 1994 р. У 1996 р. у мене з'явився і диктофон, почав відсилати перші електронні листи. А в 1990-му подарували перший ноутбук, і я був щасливий. Десь з 2000 року – регулярний вихід в Інтернет. Я не прагнув мати мобільний телефон, але він з'явився в мене в 2001 р. Фотографувати почав з 2002 році, «мільницею» дочки, і не очікувано здобув премію за фото на фотоконкурсі посольства США в Україні. Електронний фотоапарат полюбив з 2006-го. Всі названі прилади – знакові бо поліпшують самопочуття та продуктивність інтелекту. Тепер мрію про електронну ручку-сканер письманото-пен. Перелічені дати і є знаково-успішними роками мого життя. Але для порівняння – учень Білл Гейтс уже в 1962 році працював з шкільним комп'ютером, придбаним у його школу за 10 тисяч доларів. Тепер легко вирахувати наше відставання. То які знаково-успішні роки можна говорити, коли так відстали від світу?»

Про себе і свій шлях до успіху С. Ф. Клепка говорить неохоче. Найчастіше, як і личить справжньому філософу, «відбувається» приказкою: «Не говори про тебе голосно, хай інші люди про тебе добре слово, хоч пошепки скажуть» Тому, керуючись народною мудрістю, надамо слово авторитетним і шанованим, які вже чимало років співпрацюють і спілкуються з ним.

Бойко А. М., доктор педагогічних наук, професор, член кореспондент НАПН України, заслужений діяч наук і техніки України, завідувач кафедри загальної педагогіки та андрагогіки Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка:

«Клепка С. Ф. – доктор філологічних наук, професор, професор з наукової роботи ПОППО ім. М. В. Остроградського,

головний редактор часопису «Постметодика», Як сильна особистість він з честю витримав випробування доля і часу. Здобув переконливі перемоги, заслужив лише високі оцінки життя. Для викладачів, студентів і аспірантів він взірець у розв'язанні культурно-освітніх і духовно-моральних проблем. Його велике покликання відкривати світ, формувати нову людину, здатну відповідати на запити ХХІ століття».

Буздан Б. П. – кандидат технічних наук, директор-засновник Консультативного центру менеджменту (Київ, Україна):

«Говорити і писати про Сергія Клепка і легко, і важко, бо це по-справжньому непересічна особистість. Він надзвичайний працелюб, широкомасштабний інтелектуал, плідний письменник, глибокий філософ і дуже тонка та щира людина. Напевне, цей перелік можна продовжити тим, що Сергій Федорович цінує чужу цікаву думку чи ідею, розкішно сміється від вдалої фрази чи дотепного жарту і водночас міцно стоїть на своїх позиціях, допоки опонент не знайде достатніх аргументів, щоб переконати його в дискусії. Цікавий вислів Ю. Семенова «ніщо так не вміщує у собі логіку і почуття, як маленький шматочок металу, що називається пером» - це і про творчість С. Клепка».

Білоусько О. А., заслужений учитель України, директор науково-редакційного центру по дослідженню історії Полтавщини Полтавської обласної ради, ініціатор і керівник проекту, головний редактор 12-томної «ПОЛТАВІКИ. Полтавської енциклопедії»:

«Кажуть, що кожен у житті зустрічається з тими людьми, з якими повинен зустрітися. Те, що доля подарувала мені зустріч з Сергієм Федоровичем Клепком, не випадкова. В цьому є певний фатум і певна надія. Адже С. Ф. Клепка – щедро людина, як у науковому, так і в житейському плані. Цю рису засвідчують всі наші офіційні і приватні зустрічі, яких за останні роки було дуже багато і кожна пам'ятна неповторною атмосферою довіри, співчуття, співпереживання. Наведу лише один приклад: після тривалої, далеко за північ, розмови навколо проекту «Пол-

Книги Ігоря та Валерія Козюри «Історичні постаті Посулля» (2001 р.), «Історичні силуети» (2010), «Історія крізь долі» (Абетка славетних краян) (2016) увійшли до числа кращих книг Полтавщини. В 2003 р. Ігор Козюра був визнаний «Людиною року» на Лубенщині. Став лауреатом премії «Золоте пересло» Лубенської районної ради за створення привабливого іміджу району». Він автор «візитних карток» Лубенщини та Решетилівського краю - Гербів і Прапорів цих районів.

Як член НСЖУ регулярно друкує свої матеріали на сторінках місцевих ЗМІ. Так, наприклад з ініціативи Ігоря та Валерія Козюри на сторінках часопису «Решетилівський вісник» з'явилися цікаві рубрики «Джерела з історії рідного краю», газета «Лубенщина» вже кілька років друкує щомісячні підбірки «Краєзнавчі мініатюри», а родзинкою лубенського «Вісника» стали «Історії з історії рідного краю». Лише в 2015 р. «сімейний тандем» опублікував на сторінках місцевих ЗМІ 114 цікавих краєзнавчих публікацій, в 2016 р. - 108.

Свою наукову і краєзнавчу публіцистичну діяльність І. В.Козюра успішно поєднує з активною участю у громадському житті. Плідно працює вже другий десяток років очолювана ним Лубенська районна громадська організація «Агентство муніципального розвитку», зусиллями якої здійснюється підготовка і випуск довідників та методичних матеріалів для депутатів місцевих рад та проводиться робота по підвищенню їх кваліфікаційного рівня. І. В. Козюра гідно представляє Полтавщину в Асоціації докторів наук з держуправління України. А недавно, земляки-решетилівці довірили йому ще й бути членом виконавчого комітету селищної ради, Так він, чи не єдиний з професорів став не просто порадиником, а й активним учасником у вирішенні повсякденних життєво важливих проблем земляків.

Та все це не заважає, а, навпаки, допомагає невтомному краєзнавчому пошуку дослідника.

Про автора

Ігор Козюра народився 1 серпня 1973 року в козацькому містечку Решетилівці у вчительській родині, загальний педагогічний стаж якої налічує понад 250 років. То ж і не дивно, що навіть перші самостійні кроки майбутнього дослідника були зроблені у шкільному коридорі, який він вивчав, доки матуся вела урок. Юнацькі роки пройшли у тисячолітніх Лубнах, де здається «навіть повітря дихає славною минувиною». До того ж доля подарувала допитливому

підлітку можливість спілкуватися з видатними особистостями Посульського краю - письменниками Володимиром Маликом, Петром Лубенським, Віктором Безорудьком, Надією Хоменко, Петром Мостовим, відомими вченими Петром Троньком, Павлом Охрімемком, Іваном Шовкоплясом, Юрієм Моргуновим, Аліком Аббасовим та Олексієм Нестулею, краєзнавцями «від Бога» Борисом Ванцаком, Василем Семенютою. Іваном Саенком, Миколою Козачковим, Григорієм Сурмилом, та багатьма іншими «працівниками духу», на яких завжди була багата Лубенщина. Не стати краєзнавцем за таких умов, та ще й зростаючи в сім'ї відомого дослідника рідного краю Валерія Козюри, Ігор просто не міг. У місті над Сулою, на сторінках міськрайонної газети ще у 1988 році з'явилася його перша самостійна публікація «Через віки» - кращий учнівський та студентський твір, присвячений 1000-літтю рідного міста.

У 1990 році юнак із золотою медаллю закінчив Лубенську середню школу №1, а в 1995 році – з відзнакою історичний факультет Харківського державного університету. Ще будучи студентом-другокурсником з благословення Івана Дзюби висту-

пив на II Конгресі Республіканської Асоціації Українознавців з оригінальною розвідкою про «табашні» пісні Посульського краю зібрані і записані відомим етнографом-земляком Василем Милорадовичем наприкінці XIX - початку XX століть, а ще через рік, у співавторстві з батьком, видав свою першу книгу історичних оповідань «Лубенська старовина» з передмовою письменника Володимира Малика. Потім навчався аспірантурі ХДУ. Винятково велику роль у формуванні і становленні його як вченого в ці роки відіграли наставники, представники «Харківської наукової школи» професори Іван Рибалка, Борис Мигаль, Сергій Куделко, Юрій Буйнов, Володимир Калініченко та ін. Паралельно в 1997 році закінчив, також з відзнакою, Національну академію державного управління при Президентіві України. В 1999 році захистив кандидатську дисертацію, присвячену питанням розвитку історичного краєзнавства на Полтавщині в 20-30-х роках XX століття й здобув науковий ступінь кандидата історичних наук.

В наступні роки І. В. Козюра навчався в докторантурі Національної академії державного управління при Президентіві України, після закінчення якої на конкурсній основі був обраний начальником відділу досліджень місцевого самоврядування Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування НАДУ, який очолював протягом 10 років. У його науковому доробку 5 монографій, підручник із місцевого самоврядування для студентів вищих навчальних закладів та понад 450 наукових статей, опублікованих у періодиці та фахових виданнях України, близького і далекого зарубіжжя. Як один із провідних вітчизняних вчених, І. В. Козюра був учасником численних міжнародних форумів із проблем державного управління та місцевого самоврядування, зокрема в Канаді, Німеччині, Франції, Польщі, Італії, Ізраїлі, Болгарії, Росії та інших країнах. За час роботи у відділі молодий учений доопрацював докторську дисертацію, взяв участь у підготовці і виданні «Енциклопедії державного управління», здобув третю вищу економічну освіту.

Після захисту докторської дисертації і здобуття звання

доктора наук з державного управління в 2014 році І. В. Козюра переїхав до Полтави, де обійняв посаду професора кафедри менеджменту ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі». Колеги та студенти відзначають його непересічну працездатність, глибокі знання, високу ерудицію і принциповість, які органічно поєднуються з творчим підходом до справи, толерантністю і комунікабельністю.

За багаторічну сумлінну працю на ниві розвитку науки, державного управління і місцевого самоврядування нагороджений: Почесними грамотами Міністерства освіти і науки України (2007 р.), Національної академії державного управління при Президентіві України (2009 р.), Полтавської обласної державної адміністрації (2003 р.); Подяками Полтавської обласної ради (2002 р.), Київського міського голови (2012 р.) та іншими відзнаками.

Свою наукову діяльність І. В. Козюра завжди поєднував з краєзнавчим пошуком, він - автор 32 книг та більше ніж 450 статей, нарисів про історію рідного краю, літературознавчих розвідок і рецензій. За двадцять п'ять років наполегливого пошуку ним, разом з батьком, зібрано і внесено до обласної «Книги пам'яті» (1941-1945 рр.) 12,5 тисяч прізвищ земляків-лубенців, які полягли в боях з німецько-фашистськими загарбниками, повернуто із небуття і внесено до книги «Курган Скорботи» 8,5 тисяч прізвищ жертв штучного Голодомору на Лубенщині, відновлено у пам'яті українців 3,3 тисячі земляків – учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС.

За плідну і творчу роботу відзначений краєзнавчою премією імені професора-земляка Павла Охріменка, обласними літературно-мистецькими преміями імені Самійла Величка, Івана Котляревського, Панаса Мирного, Василя Симоненка, Володимира Малика та Олексія Дмитренка. В 2010 р. став лауреатом Міжнародної премії «Українська мова - мова єднання» (у номінації «У всього світу на виду»), пізніше здобув диплом «Відзнака Наливайка» (Франція).

Козюра Ігор

Формула успіху

Редактор: Козюра І.
Комп'ютерна верстка: Діденко В.
Комп'ютерний дизайн обкладинки: Василенко Р.
Коректор: Козюра Л.

Підписано до друку 10.10.2016 р. Формат 60x84/16
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура «Times New Roman».
Ум.-друк. арк. 2,9 Наклад 150 прим.
Зам. № 61

37500, Лубни, вул. Монастирська, 28.
Тел. (05361) 72-210
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
серія ДК №4168 від 30.09.2011

1. Аляєв Г. Є. Постметодичні конспекти з філософії освіти С.Ф. Клепка / Г. Є. Аляєв // Конспекти з філософії освіти. – Полтава: РВВ ПОППО, 2007. – С. 418–419.
2. «Не лікарем себе не уявляю...» / Ю. Антонєць // Лубенщина. – 2016. – 16 січ. – С. 9–10.
3. ОСББ: Альтернативи немає? / В. Бондаренко // Решетилівський вісник. – 2016. – 15 січня. – С. 3.
4. Тримає в руках життя / Бурдим І. // Лубенщина. – 2006. – 1 березня, – С. 5.
5. Решетилівка покликана стати осередком туризму / І. Гредасова // Решетилівський вісник. – 2016. – 14 лютого. – С. 1–2.
6. Довгий-Степовий О. Славні люди Решетилівщини: нариси, замальовки, стислі біографії, сповідки / О. Довгий-Степовий – Полтава: «Дивосвіт», 2013. – 234 с.
7. Гідно представляє династію медиків / Л. Дядченко // Решетилівський вісник. – 2015. – 13 листопада. – С.4.
8. Дбають про тепло і затишок у будинках, про порядок на вулицях / Л. Дядченко // Решетилівський вісник. – 2016. – 18 березня. – С.1–2.
9. Золота книга ділової еліти України: у 4 т – Т. 1. – К., 2000.
10. Клепка Сергій Федорович: Бібліографічний покажчик / О. В. Халчанська (заг. ред.), Н. А. Бабенко (упоряд.), Л.А. Александрова (упоряд.) – Полтава: РВВ ПОППО, 2013. – 32 с.
11. Клепка Сергій Федорович // Кращі наукові педагогічні працівник ВНЗ України. Випуск четвертий. – К. : «Болгов Медіа Центр», 2007. – С. 63.
12. Відлуння Чорнобиля. В.М. Козюра І.В. Козюра – Полтава: АСМІ, 2006. – 84 с.
13. Вчений, яким має пишатися рідний край / І. Козюра // Решетилівський вісник. – 2016. – 17 червня. – С. 4.
14. Горідсть рідного краю / І. Козюра В. Козюра // Лубенщина. –

2016. – 8 жовтня. – С. 3.
15. Життя все починається з любові / І. Козюра В. Козюра (Тараненко Г.І.) // Вісник. – 2016. – 5 жовтня. – С. 3.
  16. Коротко і ясно – тому і прекрасно / Козюра І. // Лубенщина. – 2015. – 10 квітня. – С. 6.
  17. Мудрість у римованих рядках / І. Козюра В. Козюра // Вісник. – 2012. – 18 червня. – С. 4.
  18. Думки і видумки – стрілою Перуна / Г. Кревська // Вісник. – 2015. – 6 грудня. – С. 2.
  19. Решетилівка. На шляху розвитку, відрадних змін / В. Кузьменко // Решетилівський вісник. – 2016. – 23 вересня. – С. 2.
  20. Готові працювати на перспективу / Р. Ляшко // Вісник. – 2016. – 20 серпня. – С. 3.
  21. Об'єднані територіальні громади отримають переваги / Р. Ляшко // Лубенщина. – 2016. – 20 серпня. – С. 2
  22. Полтавському університету економіки і торгівлі – 55 років / О. Марченко // Вісті Центральної спілки споживачів товариств України. – 2016. – 25 травня. – № 21(1250). – С. 4–5.
  23. Поспішайте творити добро / О. Михась // Лубенщина. – 2015. – 5 вересня. – С. 3.
  24. З професійної династії медиків / О. Міщенко // Лубенщина. – 2015. – 6 червня. – С. 8.
  25. Успішний, турботливий, надійний, підприємець міста / О. Міщенко // Лубенщина. – 2015. – 13 червня. – С. 1–2.
  26. Хліб всьому голова / О. Міщенко // Лубенщина. – 2014. – 27 грудня. – С. 1–2.
  27. Живу і працюю для людей / Мостовенко В. // Лубенщина. – 2016. – 9 червня. – С. 1–2.
  28. Лідер має бути в першу чергу прикладом / О. О. Нестуля // «Колізей». – 2016. – № 41. – березень-квітень. – С. 21–24.
  29. Пиріг Руслан. Бібліографічний покажчик: до 60-річчя від дня народження. – К., 2001.
  30. Життєдайні корені роду / Р. Плотнікова. – Полтава:

- Добродій, 2011. – 108 с.
31. Степаненко Микола Іванович / А. Ю. Пономаренко // Українські мовознавці та письменники-мовотворці. – К. : НДПУ. 2008. – С. 274–275.
  32. Мої перші поетичні спроби / О. Сиченко // І. Козюра, В. Козюра, О. Сиченко. Незабутній Володимир Малик. – Лубни: Інтер-Парк, 2016. – С. 50–53.
  33. Абетка міського голови: поради застереження, благословіння / В. П. Удовиченко // К: Вид АМУ, 2000. – 32 с.
  34. Українські архівісти: бібліограф. довід.: У 3 вип. Вип 3. 1970–1990 рр. – К., 2003.
  35. Українська мова: Енциклопедія. – К. : Укр. Енциклопедія 2007. – С. 669.
  36. Український слово поклонник: на пошану проф.. Миколи Степаненка / упоряд.: Н. П. Лебідь, Т. І. Нікопашина, Н. І. Тарасова – Полтава: АСМІ, 2008. – 228 с.
  37. Хто є хто в Україні – К. 1997.
  38. Підприємство нашого Руслана Ляшка святкує ювілей / К. Чайка // Лубенщина. – 2015. – 3 жовтня. – С. 1–2.
  39. Вчений, краєзнавець, громадський активіст / Л. Шендрик // Край. – 2016. – № 142. – С. 7–8.

